

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
жеке қаржылық есептілігі

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІ

МАЗМҰНЫ

	Бет
2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ	1
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ	2-9
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК	
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	10-11
Пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есеп	12
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	13-14
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	15
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер	16-73

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») басшылығы Компанияның 2021 ж. 31 желтоқсандағы жеке қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның аталған күні аяқталған жыл іші жеке қызмет нәтижелерін, ақша қаражатының жеке қозғалысы мен капиталдағы жеке өзгерістерін шынайы көрсететін жеке қаржылық есептілігін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындауға жауапты.

Жеке қаржылық есептілігін дайындау барысында басшылық:

- есеп саясаты қағидаттарын дұрыс таңдауға және қолданылуын қамтамасыз етуге;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырмалығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда беруге;
- пайдаланушыларға есептілікті түсіну үшін ХҚЕС талаптарының орындалуы жеткіліксіз болғанда, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Компания қызметінің жеке қаржылық жағдайы мен жеке қаржылық нәтижелеріне әсер еткен жағдайларда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Компанияның өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалауға жауапты.

Басшылық сондай-ақ:

- Компаниядағы ішкі бақылаудың тиімді әрі сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолдауға;
- Компанияның мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ Компанияның жеке қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген уақытта жеткілікті деңгейдегі дәлдікпен ұсынуға және жеке қаржылық есептілігінің ХҚЕС талаптарына сәйкес болуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысан түріндегі есепті жүргізуге;
- бухгалтерлік есепті жергілікті заңнамаға және ХҚЕС-ке сәйкес жүргізуге;
- Компания активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша мүмкін болатын барлық орынды шараларды қабылдауға; және
- қаржылық және өзге де асыра пайдалану фактілерін анықтауға және олардың алдын алуға жауапты.

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші жеке қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің аудит Комитеті алдын ала мақұлдап, басшылық 2022 ж. 5 сәуірде бекітті және оны кейіннен Директорлар Кеңесі мен Акционері бекітуі тиіс.

Компания басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

2022 ж. 5 сәуір

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

2022 ж. 5 сәуір

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 5 сәуір

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Директорлар кеңесіне және Акционеріне

Ескертпесі бар пікір

Біз 2021 ж. 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы жеке есептен, 2021 ж. іші пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы, капиталдағы өзгерістер туралы және ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есептерінен, сонымен қатар жеке қаржылық есептілікке ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі қағидаларына қысқаша шолудан тұратын «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның («Компания») жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, есебіміздің «Ескертпесі бар пікір білдіру негізі» бөлімінде көрсетілген мәселелердің қаржылық есептілікке ықтимал әсерін қоспағанда, қоса берілген жеке қаржылық есептілік 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес оның 2021 жыл іші қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын барлық маңызды аспектілерде шынайы көрсетеді.

Ескертпесі бар пікір білдіру негізі

Бізге 2021 ж. және 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 177,640,985 мың теңге сомасындағы еншілес ұйымдарға инвестициялардың баланстық құнына енгізілген, 2007 ж. 1 қаңтарға дейін жасалған бірқатар еншілес ұйымдардың капиталына монетарлық емес салымдардың әділ құнына қатысты жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер ұсынылған жоқ. Тиісінше, біз көрсетілген соманы, сондай-ақ тиісті ескертулерде ашылған ақпаратты түзету қажеттілігін анықтай алмадық.

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына («ХАС») сәйкес жүргіздік. Аталған стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз есебіміздің «Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген. Біз *Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары бойынша кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің әдеп кодексіне* («Кодекс») сәйкес және Қазақстан Республикасында жеке қаржылық есептіліктің аудитіне қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Компанияға қатысты тәуелсізбіз. Сонымен қатар, біз осы талаптарға және Кодекске сәйкес өзге де әдеп міндеттемелерін орындадық. Біздің пікірімізше, біз алған аудиторлық дәлелдемелер ескертпесі бар пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті әрі тиісті болып табылады.

Делойт» атауы бір немесе бірнеше кез келген «Делойт Туш Томацу Лимитед» (бұдан әрі – «ДТТЛ») кіретін және бірлесіп «Делойт» ұйымы деп аталатын заңды тұлғаларға (соның ішінде үлестес тұлғаларына) қатысты. Сондай-ақ «Делойт» халықаралық желісі деп аталатын «ДТТЛ» компаниясы, барлық «ДТТЛ» қатысушы фирмалар және олардың үлестес тұлғаларының әрқайсысы дербес және тәуелсіз заңды тұлға болып табылады, олар үшінші тұлғаларға қатысты бір-бірінің атынан міндеттемелер қабылдауға құқығы жоқ. «ДТТЛ» компаниясы, сондай-ақ әрбір «ДТТЛ» қатысушы фирма және әрбір үлестес тұлға бір-бірінің әрекеттері мен қателіктеріне емес, тек өз әрекеттері мен қателіктеріне жауапты. «ДТТЛ» компаниясы клиенттерге тікелей қызмет көрсетпейді. Толығырақ ақпаратты келесі сайттан білуге болады: www.deloitte.com/about.

Маңызды жағдайлар

Біз келесілерге назар аударамыз:

- Жеке қаржылық есептілігіне 2 Ескерту, онда Компания сондай-ақ Компанияның және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындайды деп көрсетілген. Осы жеке қаржылық есептілік 2022 ж. 15 наурызда басшылық бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге қарастырылуы тиіс.
- Жеке қаржылық есептілігіне 30 Ескерту, онда Компанияның байланысты тараптарымен елеулі операциялары көрсетілген.

Бұл біздің пікірімізде ескертпе жасауға әкелген жоқ.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл, біздің кәсіптік пайымдамамызға сәйкес, ағымдағы кезең іші жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер жеке қаржылық есептілікке біздің аудиттің мәліметінде және де осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында жалпы сипатта қаралған және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз. *«Ескертпесі бар пікір білдіру негізі»* бөлімінде баяндалған мәселеге қосымша біз төменде аталған мәселелерді аудиттің негізгі мәселелері ретінде анықтадық, олар туралы ақпаратты біздің есепте хабарлауымыз керек.

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану индикаторларының болуын бағалау

Компанияның негізгі құралдары, материалдық емес активтері және еншілес ұйымдарға инвестициялары жиынтық активтерінің 67% құрайды. Басшылық бүкіл Топ ақша ағындарын өндіретін бір бірлік болып табылатынын анықтады, бұл басшылықтан маңызды пайымдауларды қолдануды талап етті.

Компания басшылығы 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сыртқы және ішкі ақпарат көздерін пайдалана отырып, құнсыздану индикаторларының болуын бағалады, бұл басшылықтан елеулі пайымдаулар қолдануды талап етті. Талдау нәтижесінде 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы 2021 ж. болған, Топтың ақша ағындарын өндіретін бір бірліктің құнсыздану индикаторлары ретінде қаралуы мүмкін қандай да бір оқиғаларды немесе мән-жайларды анықтаған жоқ.

Ұзақ мерзімді активтердің маңыздылығына және жоғарыда сипатталған кәсіби пайымдардың мәніне және олардың жеке қаржылық есептілікке әлеуетті әсеріне байланысты ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану индикаторларының болуын бағалау аудиттің негізгі мәселесі деп айқындадық.

Біз келесі рәсімдерді жүргіздік:

- > басшылықтың ақша ағындарын өндіретін бір бірлікті анықтауының негізділігін бағаладық;
- > ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану индикаторларының болуына Компанияның талдауын дәлдігіне және толықтығына, сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкестігін тексердік;
- > басшылық ұсынған талдаумен ақпараттың бірізділігін бағалау үшін, сондай-ақ құнсыздану индикаторларының болуын бағалауға әлеуетті әсер етуі мүмкін ақпаратты сәйкестендіру үшін Компания басшылығымен талқылаулар өткіздік, басшылықтың ішкі коммуникациясымен және Директорлар кеңесі шешімдерінің хаттамаларымен таныстық;
- > транзиттік бағыттағы жүк айналымының өсуіне қатысты басшылық пікірінің орындылығын бағаладық;
- > қажет болған жерде бағалау жөніндегі мамандарымызды тарта отырып, индикаторлардың болуын бағалау кезінде басшылық пайдаланған факторлардың орындылығы мен толықтығын бағаладық;
- > жеке қаржылық есептілікте ашылатын ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексердік.

4, 5 және 6 Ескертулерді қараңыз.

Өтімділік және қызмет үздіксіздігі қағидаты

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 132,382,358 мың теңге сомасындағы несиелері есепті күннен кейінгі он екі айдың ішінде төленуі тиіс.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы активтері көбінесе еншілес ұйымдарға берілген несиелермен және 115,699,968 мың теңге сомасындағы еншілес ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздармен ұсынылған.

29 Ескертуде көрсетілгендей, Компания жалпы сомасы 131,974,685 мың теңгеге қаржылық кепілдіктер ұсынған еншілес ұйымдар және өзге байланысты тараптар алған кредиттердің талаптарында ковенанттар қарастырылған, олардың сақталмауы кредиторларға борышты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді.

15 Ескертуде көрсетілгендей, жалпы баланстық құны 110,950,843 мың теңге «Банк ВТБ» ЖАҚ-мен Кредиттік келісімнің талаптарында белгілі бір ковенанттар қарастырылған, олардың сақталмауы кредиторларға борышты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді.

Компания басшылығы «Банк ВТБ» ЖАҚ-мен Кредиттік келісімнің белгілі бір талаптарын Компания сақтамайды деген тұжырымға келді. Осыған байланысты, есепті күн, 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейін басшылық банктен Кредиттік келісімнің осы талаптарының сақталмауын бұзушылық деп санамау туралы келісімі туралы хат алды. Бұл мәселе 15 Ескертуде ашып көрсетілген.

Жоғарыда көрсетілген жағдайларға байланысты, басшылықтың Компанияның өтімді активтерінің жеткіліктілігін бағалауға және оның ағымдағы міндеттемелерін уақтылы өтеу қабілетіне қатысты сыни пайымдаулары қажет. Басшылықтың осы

Біздің қызмет үздіксіздігі қағидатын қолдануға қатысты аудиторлық рәсімдеріміз көбінесе басшылықтың қолданған жорамалдары мен жасаған тұжырымдарын сыни бағалауға бағытталды және төмендегілерді қамтыды:

> активтер мен міндеттемелердің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктелу дұрыстығын тексердік;

> қабылданған міндеттемелер мен Компанияның қолжетімді қаржыландыруын бағалап, басшылық жоспарлары ағымдағы және күтілетін экономикалық ортаны тиісті түрде көрсететініне көз жеткізе отырып, басшылық дайындаған қызметтің үздіксіздігі қағидатының қолданылуын бағалауды, сондай-ақ ағымдағы міндеттемелерді өтеу жоспарларын талдадық;

> Компанияның өтімділігін және қызметтің үздіксіздігі бойынша позицияны жақсарту үшін басшылыққа қолжетімді жұмсарту шараларын, мұндай іс-әрекеттер басшылықтың ықпал ету саласында бар-жоғын бағалауды қоса алғанда, қажет болған шамада бағаладық,

> Компания өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне күмән тудыруы мүмкін ағымдағы және күтілетін оқиғалар мен шарттарды, соның ішінде қаржылық және операциялық оқиғалар мен шарттарды талдадық,

> Компанияның өтімділігіне және міндеттемелерді өтеу қабілетіне, соның ішінде несиелерге қызмет көрсету және оларды уақтылы өтеу үшін операциялық қызметтен ақша ағындарының жеткілікті деңгейін өндіру қабілетіне әсер ететін ең соңғы ақша қаражаты қозғалысының болжамын және басшылықтың негативті болжамды сценарийлерді, сондай-ақ шетел валюталары бағамдарының өзгерісінің міндеттемелер мен түсім сомаларына әсерін талдадық,

> қаржыландырудың қолжетімділігін растайтын құжаттарды, соның ішінде кредиттік келісімдер, қаржы институттарымен хат алмасулар, Директорлар

мәселеге қатысты жоспарлары 2 және 31 Ескертулерде ашып көрсетілген.

Қызмет үздіксіздігі туралы жорамалдың жарамдылығы туралы тұжырым жеке қаржылық есептілікке тұтастай әсер етуін ескере отырып, осы мәселе біздің аудит үшін негізгі деп айқындалды.

кеңесі шешімдерінің хаттамаларын және Акционерден қолдау Хатын тексердік,
> кредит шарттары мен тиісті қаржылық және қаржылық емес ковенанттардың талаптарын талдадық,
> есепті күнгі жағдай бойынша қаржылық ковенанттардың есебін математикалық дәлдікке тексердік,
> 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредитордан белгілі бір талаптарды қолданбауы туралы растау хаттарын тексердік,
> Компанияның қызметіне әсер етуі мүмкін қолайсыз жағдайлар мен оқиғалар туралы куәландыратын сыртқы факторларды бағаладық, және
> жеке қаржылық есептілікте ашып көрсетілген ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексердік.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепте бар ақпаратты қамтиды, бірақ жеке қаржылық есептілік пен ол туралы біздің есебімізді қамтымайды. Болжалды түрде, жылдық есеп бізге осы аудитор есебі күнінен кейін ұсынылады.

Жеке қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз өзге ақпаратқа таралмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да болсын нысанда сенімділікті білдіретін қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің жеке қаржылық есептілікке аудит жүргізуімізге байланысты міндетіміз – бізге ұсынылған кезде жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу және өзге ақпарат пен жеке қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біздің біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктің бар-жоқтығы және өзге ақпаратта басқа да ықтимал елеулі бұрмалаушылықтардың болуы туралы мәселені қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген қорытындыға келсек, біз ол туралы корпоративті басқару үшін жауапты тұлғаларды хабардар етуіміз тиіс.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың жеке қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық осы жеке қаржылық есептілікті дайындауға және оның ХҚЕС сәйкес шынайы ұсынылуына, сонымен қатар басшылықтың пікірінше алаяқтық немесе қателесуден болатын айтарлықтай бұрмалаушылықтары болмайтын қаржылық есептілікті дайындауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға жауапты, алайда басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайларды, немесе оның тарату немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындауын бақылауға жауапты.

Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан жеке қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ол ХАС сәйкес жүргізілген аудит барысында елеулі бұрмалаушылықтар бар болған жағдайда олардың әрдайым анықталуының кепілдігі болып табылмайды. Бұрмалаушылықтар ықылассыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесінде туындауы мүмкін. Егер бұрмалаушылықтар пайдаланушылардың жеке қаржылық есептілік негізінде қабылдайтын экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алса, елеулі бұрмалаушылықтар болып есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз келесілерді орындаймыз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелі қателесу салдарынан болатын елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін зерделейміз, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;

- басшылықтың қызмет үздіксіздігі жорамалын қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырта алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізде жеке қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізде ескертпе жасаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- жеке қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және мазмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырып, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөнінде, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті әдеп талаптарын сақтағанымыз көрсетілетін және бұл тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізді санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда – тиісті сақтық шаралары туралы хабарлағанымыз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаған мәселелерден ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін неғұрлым маңызды болған, демек, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария түрде заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудан болатын қоғамдық маңызы бар пайдадан асып түсетінін негізді түрде болжауға болатындықтан, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген тұжырымға келген жағдайларды қоспағанда, осы мәселелерді есебімізде сипаттаймыз.

Ольга Белоногова
Жоба бойынша серіктес
Қазақстан Республикасының
білікті аудитору
2019 ж. 13 тамыздағы
№МФ – 0000865
біліктілік куәлігі

Жәңгір Жылысбаев
«Делойт» ЖШС
Бас директоры
Қазақстан Республикасында
аудиторлық қызметпен айналысуға
№00000015 мемлекеттік лицензия,
сериясы МФЮ – 2, Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігі
2006 ж. 13 қыркүйекте берген

Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан Республикасы
2022 жылғы 5 сәуір

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(мың теңгеде)**

	Ескер- тулер	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	5	1,802,352,319	1,752,998,723
Материалдық емес активтер		12,552,340	5,136,151
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	6	485,088,029	466,985,460
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	7	3,261,978	3,261,978
Берілген несиелер	8	784,274,002	858,035,076
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	9	33,121,859	27,328,707
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		3,120,650,527	3,113,746,095
Ағымдағы активтер			
Берілген несиелер	8	115,699,968	23,277,678
Ақша қаражаты мен оның баламалары	10	110,549,296	97,400,325
Тауар-материалдық қорлар	11	18,710,018	15,687,592
Өтелетін ҚҚС		7,483,163	2,464,924
Сауда дебиторлық берешек	12	2,146,037	10,914,280
Басқа да ағымдағы активтер	13	47,105,542	47,745,364
		301,694,024	197,490,163
Акционердің пайдасына бөлу		104,188	104,188
Ағымдағы активтер жиыны		301,798,212	197,594,351
Активтер жиыны		3,422,448,739	3,311,340,446
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	14	1,086,085,094	1,082,299,194
Қосымша төленген капитал	14	97	-
Хеджирлеу резерві		(51,996,628)	(52,819,878)
Шетел валюталарын қайта есептеу резерві		144,243	116,451
Бөлінбеген пайда		647,332,249	536,736,794
Капитал жиыны		1,681,565,055	1,566,332,561

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША (ЖАЛҒАСЫ)
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(мың теңгеде)**

	Ескер- тулер	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	15	1,215,285,403	1,181,788,302
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	16	201,686,475	191,853,374
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	17	41,565,096	37,664,565
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	7,225,901	18,276,947
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	19	8,468,066	8,551,320
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		1,474,230,941	1,438,134,508
Ағымдағы міндеттемелер			
Несиелер	15	132,382,358	202,124,534
Сауда кредиторлық берешек	20	52,054,326	32,040,554
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	21	30,519,705	5,048,021
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	17,084,968	16,208,558
Төленетін басқа да салықтар		9,739,948	25,060,681
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	19	3,466,662	2,227,889
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	22	21,404,776	24,163,140
Ағымдағы міндеттемелер жиыны		266,652,743	306,873,377
Міндеттемелер жиыны		1,740,883,684	1,745,007,885
Капитал мен міндеттемелер жиыны		3,422,448,739	3,311,340,446

Компания басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

2022 ж. 5 сәуір

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

2022 ж. 5 сәуір

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 5 сәуір

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ПАЙДА МЕН ШЫҒЫН ЖӘНЕ ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2021 ж.	2020 ж.
Түсім және басқа да кірістер	23	588,838,137	473,149,041
Өткізудің өзіндік құны	24	(414,988,998)	(364,198,245)
Жалпы пайда		173,849,139	108,950,796
Жалпы және әкімшілік шығыстар	25	(42,086,822)	(37,579,457)
Қаржылық кіріс	26	79,183,380	108,420,526
Қаржылық шығындар	27	(110,306,020)	(149,553,862)
Бағам айырмасынан (шығын)/пайда	31	(2,693,527)	21,692,932
Дивидендтер бойынша кірістер	30	20,696,667	7,993,159
Еншілес ұйымдарға инвестициялардың есептен шығарылуынан пайда		-	6,219,467
Активтердің құнсыздануы		(784,145)	(175,628)
Басқа да пайда мен шығындар		3,870,341	5,907,808
Салық салуға дейінгі пайда		121,729,013	71,875,741
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	16	(11,187,041)	(7,904,802)
Жыл іші пайда		110,541,972	63,970,939
Табыс салығы шегерілгеннен кейінгі өзге жиынтық кіріс/(шығын):			
<i>Кейіннен пайда мен шығын құрамына қайта жіктелуге жатпайтын баптар:</i>			
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы бойынша міндеттемелерді қайта бағалау	19	53,483	(425,324)
<i>Кейіннен пайда мен шығын құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша таза кіріс/(шығын)	14	823,250	(15,219,553)
Шетелдік бөлімшені есептілік валютасына қайта есептеуден туындайтын бағам айырмасы		27,792	(146,286)
Жыл іші өзге жиынтық кіріс/(шығын)		904,525	(15,791,163)
Жыл іші жиынтық кіріс жиыны		111,446,497	48,179,776
Акцияға шаққандағы пайда, теңгеде	28	223	129

Компания басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

2022 ж. 5 сәуір

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

2022 ж. 5 сәуір

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 5 сәуір

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2021 ж.	2020 ж.
Операциялық қызмет:			
Жыл іші пайда		110,541,972	63,970,939
Пайда мен шығындарда көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	16	11,187,041	7,904,802
Келесілерге түзету:			
Тозу және амортизация	24, 25	79,120,078	80,243,305
Қаржылық шығындар	27	110,306,020	149,553,862
Қаржылық кіріс	26	(79,183,380)	(108,420,526)
Активтердің құнсыздануына резерв		784,145	175,628
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы және қызметкерлерге төленетін басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша шығыстар	24, 25	1,993,501	944,818
Күтілетін кредиттік шығындарға резерв есептеу/(қалпына келтіру) және құнсыздану	25	510,373	(187,230)
Бағам айырмасынан шығын/(пайда)	31	2,693,527	(21,692,932)
Дивидендтер бойынша кірістер	30	(20,696,667)	(7,993,159)
Бағалау міндеттемелері бойынша шығыстарды қалпына келтіру		(3,215,662)	(5,161,190)
Пайдаланылмаған демалыстар мен басқа да сыйақылар бойынша резервтерді есептеу		1,753,578	1,558,023
Еншілес ұйымдарға инвестициялардың есептен шығарылуынан пайда		-	(6,219,467)
Басқасы		(50,512)	(583,030)
Айналым капиталындағы және баланстың басқа да баптарындағы өзгерістерге дейінгі операциялық кіріс		215,744,014	154,093,843
Сауда дебиторлық берешектің өзгеруі		8,602,807	(4,546,498)
Тауар-материалдық қорлардың өзгеруі		1,531,435	4,169,141
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтердің өзгеруі		(3,533,954)	(4,696,417)
Сауда кредиторлық берешектің өзгеруі		4,919,077	(6,863,652)
Төленуі тиіс басқа да салықтардың өзгеруі		(16,658,536)	13,416,305
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелердің және басқа да ағымдағы міндеттемелердің өзгеруі		24,346,398	6,993,983
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелердің өзгеруі		(784,499)	(643,906)
Операциялық қызметтен түскен, пайыздарға және корпоративтік табыс салығын төлеуге дейінгі таза ақша қаражаты		234,166,742	161,922,799
Төленген пайыздар	15	(100,763,518)	(107,567,564)
Алынған пайыздар		62,166,980	53,827,983
Операциялық қызметтен түскен таза ақша қаражаты		195,570,204	108,183,218
Инвестициялық қызмет:			
Негізгі құралдарды сатып алу, соның ішінде негізгі құралдар үшін төленген аванстар		(128,466,673)	(92,442,766)
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді өткізу		1,720,946	8,898,945
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	6	(12,661,512)	(30,668,760)
Еншілес ұйымдарға инвестицияларды сатудан түскен түсім		-	8,980,000
Несиелер беру		(3,899,613)	(24,712,900)
Берілген несиелерді өтеу		3,914,742	60,898,695
Алынған дивидендтер		19,933,417	8,610,321
Басқасы		35,413	189,469
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(119,423,280)	(60,246,996)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

	Ескер- тулер	2021 ж.	2020 ж.
Қаржылық қызмет:			
Несиелер алу	15	137,014,000	146,306,149
Несиелерді өтеу	15	(187,969,133)	(126,036,901)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	15	(10,429,283)	(10,339,771)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша сыйлықақы және комиссияларды өтеу	27	-	(24,220,784)
Дивидендтер және төленген үлестірімдер		-	(1,065,090)
Басқасы		(1,408,925)	(1,152,086)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(62,793,341)	(16,508,483)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза ұлғаюы		13,353,583	31,427,739
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	10	97,400,325	60,384,027
Шетел валютасында деноминацияланған ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстарына валюта бағамдары өзгерісінің әсері		(195,315)	5,595,411
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтің өзгеруінің әсері		(9,297)	(6,852)
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	10	110,549,296	97,400,325
Ақшалай емес операциялар:			
Жарғылық капиталға материалдық емес активтермен салым	14	3,785,997	-

Компания басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 5 сәуір

2022 ж. 5 сәуір

2022 ж. 5 сәуір

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Шетел валюталарын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
2020 ж. 1 қаңтарға	1,082,299,194	-	262,737	(37,600,325)	473,196,269	1,518,157,875
Жыл іші пайда	-	-	-	-	63,970,939	63,970,939
Жыл іші өзге жиынтық шығын	-	-	(146,286)	(15,219,553)	(425,324)	(15,791,163)
Жыл іші жиынтық (шығын)/кіріс жиыны	-	-	(146,286)	(15,219,553)	63,545,615	48,179,776
Басқа да бөлулер (14 Ескерту)	-	-	-	-	(5,090)	(5,090)
2020 ж. 31 желтоқсанға	1,082,299,194	-	116,451	(52,819,878)	536,736,794	1,566,332,561
2021 ж. 1 қаңтарға	1,082,299,194	-	116,451	(52,819,878)	536,736,794	1,566,332,561
Жыл іші пайда	-	-	-	-	110,541,972	110,541,972
Жыл іші өзге жиынтық кіріс	-	-	27,792	823,250	53,483	904,525
Жыл іші жиынтық кіріс жиыны	-	-	27,792	823,250	110,595,455	111,446,497
Акциялар шығару (14 Ескерту)	3,785,900	-	-	-	-	3,785,900
Басқа да салымдар (14 Ескерту)	-	97	-	-	-	97
2021 ж. 31 желтоқсанға	1,086,085,094	97	144,243	(51,996,628)	647,332,249	1,681,565,055

Компания басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 5 сәуір 2022 ж. 5 сәуір 2022 ж. 5 сәуір

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «соңғы Акционер») қаулыларына сәйкес Қазақстанда теміржол саласындағы мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі холдингтік компанияны ұйымдастыру мақсатында құрылған. Компания 2002 ж. 15 мамырда тіркелген. Компанияның тіркелген офисінің мекенжайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Д. Қонаев көшесі, 6.

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Акционер») Компанияның жалғыз акционері болып табылады.

Компания Қазақстан Республикасында (бұдан әрі – «ҚР») Мемлекет бақылайтын мемлекеттік теміржол жүйесін пайдалануды жүк тасымалы қызметін көрсету арқылы, магистральды теміржол желісі қызметін көрсету арқылы және теміржол инфрақұрылымын жөндеу мен ұстау арқылы жүзеге асырады.

Ресурстарды бөлу және сегменттердің қызметін бағалау мақсатында Компания басшылығы көрсетілетін қызметтердің түріне сәйкес Компанияны бір есептік сегмент ретінде қарастырады. Компания басшылығы магистральдық теміржол желісі қызметтерінің есептік сегментінің көпжақты көрсеткіштерін бақылайды, мысалы: салық салынғанға дейінгі пайда, жыл іші пайда және жалпы пайда. Бұл ретте, жыл іші пайда – бұл Компания басшылығы ресурстарды бөлу және сегменттің қызметін бағалау үшін пайдаланатын негізгі көрсеткіш болып табылады.

ҚР-сының темір жол саласын реттеу шеңберінде мемлекет республикаішілік бағыттар бойынша, халықаралық экспорттық және импорттық қатынастарда магистральдық темір жол желісінің көрсетілетін қызметтеріне тарифтер белгілейді. Бұл реттелетін тарифтер тасымалданатын жүктің түріне байланысты өзара ерекшеленеді. Бұл ретте, халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтерге және тиісінше халықаралық транзиттік қатынастағы магистральдық теміржол желісінің көрсетілетін қызметтеріне арналған тарифті мемлекет реттемейді.

2020 ж. қарашада ҚР-сы Ұлттық экономика министрілігінің Табиғи монополияларды реттеу Комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») 2021-2025 жж. арналған магистральдық теміржол желілерінің қызметтеріне тарифтерді 2022-2024 жж. аралығында орта есеппен жыл сайынғы 5%-дық және 2025 ж. – 4%-дық өсімімен бекітті. 2021 ж. 1 қаңтардан бастап магистральдық теміржол желісінің қызметтері үшін: жолдың электрлендірілмеген учаскелеріндегі тепловоздар үшін; жолдың электрлендірілген учаскелеріндегі электровагондар үшін тарифтерді саралау енгізілді. Саралау есебімен 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші тарифтер деңгейінің ұлғаюы орта есеппен 35.8% құрады.

Операциялық орта

Дамушы елдердің нарықтары, соның ішінде ҚР-сының нарығы, дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге ұшырайды. ҚР-сында бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгеріп, еркін талқылануы мүмкін. ҚР-сының келешек даму бағыты едәуір дәрежеде мемлекеттің салықтық және кредиттік-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ елдегі саяси жағдайға байланысты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

ҚР-сы мұнай мен газды үлкен көлемде өндіріп, экспортқа шығаратынына байланысты, ҚР-сының экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағаларының өзгерістеріне ерекше сезімтал.

Экономикалық жағдайдағы өзгерістер Компания қызметінің болашақ нәтижелеріне және қаржылық жағдайына елеулі әсер етуі мүмкін (32 Ескерту).

2020 жылдың басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) жылдам тарала бастады, осыған орай Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы 2020 ж. наурызда пандемияның басталғанын жариялады. Көптеген елдердің COVID-19 таралуын тежеу үшін қолданатын шаралар көптеген компаниялар үшін елеулі операциялық қиындықтар тудырады және әлемдік қаржы нарықтарына айтарлықтай әсер етеді. Осыған байланысты, COVID-19-дың жаһандық экономикаға және негізгі қаржы нарықтарына теріс әсер етуі нәтижесінде Компания оның одан да үлкен ықпалына тап болуы мүмкін. Компанияның операцияларына COVID-19 әсерінің маңыздылығы көп дәрежеде вирустың әлемдік және Қазақстан экономикасына әсерінің ұзақтығы мен таралуына байланысты.

Компания басшылығы COVID-19 байланысты жағдайдың дамуын бақылауды жалғастыруда. ҚР-сының түрлі өңірлерінде және басқа елдерде кәсіпорындардың жұмыс режиміне, өндірісті тоқтата тұруға немесе жабуға қатысты вирустың таралуын тежеу бойынша шектеулер мерзімді түрде енгізіледі.

Бұл ретте шектеу шаралары ҚР-да және бірқатар басқа елдерде жүк тасымалдарына айтарлықтай әсер еткен жоқ, себебі бірде-бір мемлекет жүк теміржол қозғалысын тоқтатқан жоқ.

2020 ж. екінші жартысында Қытай халық республикасы (бұдан әрі – «ҚХР») ҚР-сымен шекарада транзит аймағында бірқатар карантиндік шараларды енгізді. Карантинге байланысты қосымша тексерулер мен іс-шаралар импорттық, экспорттық және транзиттік қатынастардағы составтардың өткізу қабілетіне әсер етті. 2021 ж. ішінде Компания тұрып қалған жүктердің көлемін азайту мақсатында Достық өткелі арқылы ҚХР бағытында контейнерлердегі жүктерді есептемегенде, жүктерді қабылдауға және тасымалдауға уақытша тыйым мерзімді енгізіп отырды. Компания ҚР-сының мемлекеттік ведомстволарының өкілдерімен бірлесіп, екі мемлекеттің шекарасында өткізу қабілетін және үздіксіз қатынасты қалпына келтіруге бағытталған бірқатар шаралар қабылдауды жалғастыруда.

Жоғарыда сипатталған жағдайға қарамастан, 2021 ж. салыстырмалы өткен кезеңмен салыстырғанда транзиттік жүк тасымалы көлемінің өсуі байқалды.

Компания басшылығы Компанияның одан әрі қызметіне пандемияның елеулі әсерін күтпейді.

Мемлекет Компанияға бақылау жүргізе отырып, ҚР-сындағы теміржол қызметінің ұзақ мерзімді саясатын айқындайды. ҚР-сының теміржол саласы 1997 ж. бастап реттеу ортасын өзгертуге және салаға инвестициялар тарту үшін жағдайлар жасауға бағытталған қайта құрылымдау барысында.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ Компаниялар тобының (бұдан әрі – «Топ») 2029 ж. дейінгі даму Стратегиясына сәйкес 2021 ж. мемлекеттік жекешелендіру бағдарламасына сәйкес тиімділікті арттыру, транзиттік тасымалдауды дамыту бойынша және корпоративтік портфельді оңтайландыру, Топтың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету, тұтынушылардың қанағаттанушылығын арттыру, пойыздар қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ Топтың тұрақты дамуын қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жалғастырылды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған.

Осы жеке қаржылық есептілік бас компания «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның қаржылық есептілігі болып табылады. Осы жеке қаржылық есептілікке еншілес ұйымдар шоғырландырылған жоқ. Еншілес, қауымдасқан және бірлескен ұйымдарға инвестициялар құнсыздануды шегергеннен кейінгі өзіндік құны бойынша есепке алынды. Осы жеке қаржылық есептілік Компания басшылығымен 2022 ж. 15 наурызда бекітілген шоғырландырылған қаржылық есептілігімен бірге қарастырылуы керек.

ХҚЕС сәйкес дайындалған «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның шоғырландырылған қаржылық есептілігі Компаниямен ашық пайдалануға берілген, және де Компанияның www.railways.kz корпоративтік сайтында орналастырылған.

Қызмет үздіксіздігі қағидаты

Компанияның жеке қаржылық есептілігі қызметтің үздіксіздігі жорамалы негізінде дайындалған.

Қызметтің үздіксіздігі жақын болашақта оның әдеттегі шаруашылық қызметі барысында активтерді сатуды және міндеттемелерді өтеуді көздейді. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы активтері оның ағымдағы міндеттемелерінен 35,145,469 мың теңгеге артық (2020 ж. 31 желтоқсан: Компанияның ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 109,279,026 мың теңгеге артық болған). 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 132,382,358 мың теңге сомасындағы несиелері есепті күннен кейінгі он ек ай ішінде төленуі тиіс. Бұдан басқа, 2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) өте жылдам тарала бастады. Осы оқиғалардың Компания қызметіне әсері 1 Ескертуде сипатталған. Бұл ретте 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші пайда 110,541,972 мың теңгені құрады (2020 ж.: 63,970,939 мың теңге), ал операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының түсімі 195,570,204 мың теңгені құрады (2020 ж.: 108,183,218 мың теңге).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Компания басшылығы ақша қаражатына деген қажеттілігін, соның ішінде алынған несиелерді өтеу міндеттемелерін және даму жоспарын бағалады. Компания ірі инвестициялық жобаларды операциялық қызметтен түскен ақша қаражатынан басқа ҚР Үкіметінен алынған капитал есебінен және сыртқы несиелер есебінен тарихи қаржыландырды. Компания басшылығы есепті күннен кейін он екі ай ішінде өтеуге жататын несиелерді қайта қаржыландыру мақсатында инвесторлармен келіссөздер жүргізуде, олардың оң шешімі жоғары ықтимал деп бағаланады.

Басшылық қызмет үздіксіздігі жорамалын бағалау кезінде Компанияның қаржылық жағдайын, күтілетін болашақ қаржылық нәтижелерін және қызметтен ақша ағымдарын, несиелерін, қолжетімді кредит құралдары мен өзінің инвестициялық сипаттағы міндеттемелерін, тарифтердің күтілетін ұлғаюын, валюта бағамын және Компания тап болатын басқа да тәуекелдерді есепке алды. Бұдан басқа, Компания Акционерден Компанияға жақын болашақта ұзақ мерзімді қаржылық және операциялық қолдау көрсету ниеті мен қабілетіне қатысты қолдау хатын алды. 32 Ескертуде сипатталған оқиғалар, сондай-ақ Компания өтімділігін жақсарту үшін басшылыққа қолжетімді жеңілдету шаралары есебімен тиісті талдау жүргізген соң басшылық Компанияда операциялық қызметті жалғастыру үшін және өзінің міндеттемелерін (31 Ескерту) өтеу үшін жеткілікті қорлары бар деген және осы жеке қаржылық есептілікті дайындаған кезде қызмет үздіксіздігі қағидатын қолдану орынды деген қорытындыға келді.

Құнды анықтау негізі

Есепті күнге бағалау немесе әділ құнмен есепке алынатын кейбір қаржылық құралдарды қоспағанда, жеке қаржылық есептілік тарихи құн қағидаты негізінде дайындалған.

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») берілген. Компанияның функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын шетел құрылымдық бөлімшелерінің активтері мен міндеттемелері есептік күнге бағам бойынша аударылады, егер айырбастау бағамдары жыл ішінде айтарлықтай өзгермеген болса, пайда немесе шығындар жыл іші орташа бағам бойынша аударылады, әйтпеген жағдайда мәмілелер жасалған күнгі айырбас бағамдары қолданылады. Қайта есептеу бойынша туындайтын бағам айырмалары өзге жиынтық кірісте есепке алынады. Шетелдік ұйымдар шыққан кезде, аталған шетелдік ұйымдарға тиесілі барлық жинақталған бағам айырмалары пайда мен шығындарда танылады.

Теңге ҚР-сынан тыс жерде толық айырбасталатын валюта болып табылмайды. Компанияның функционалдық валютасынан басқа валютадағы (шетелдік валютадағы) операциялар Қазақстандық қор биржасы («ҚКБ») белгілеген операцияны жасау күніне нарықтық бағам бойынша ескеріледі. ҚКБ сессиясында сауда-саттық өткізілмеген шетелдік валюталар бойынша валюталардың айырбастау бағамын ҚР-сының Ұлттық Банкі Reuters ақпараттық агенттігінің арналары бойынша алынған баға белгілеуге сәйкес АҚШ долларына кросс-бағамды қолданып есептейді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Шетелдік валюталарда берілген ақша активтері мен міндеттемелер есептік күндегі бағам бойынша ұйымның функционалды валютасына қайта есептеледі. Операция жасалған күннен кейін айырбастау бағамдарының өзгеруі нәтижесінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар пайдалар мен шығындарда көрсетіледі. Әділ құны бойынша шетелдік валюталарда берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын белгілеу күніндегі қолданыстағы бағам бойынша теңгеге қайта есептеледі. Шетелдік валютада тарихи құны бойынша берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер қайта есептелмейді. Пайда мен шығынға жататын бағам айырмасынан шығын/кіріс пайда мен шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есепте бөлек ұсынылған.

Келесі кестеде шетел валютасының теңгеге айырбастау бағамдары көрсетілген:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан	2021 ж. орташа өлшемді бағам	2020 ж. орташа өлшемді бағам
АҚШ доллары	431.80	420.91	426.03	412.95
Еуро	489.10	516.79	503.88	471.44
Швейцария франкі	473.15	477.60	466.13	440.52
Ресей рублі	5.76	5.62	5.79	5.73

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

2021 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енген қайта қаралған стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қабылдау

2021 ж. 1 қаңтардан бастап стандарттарға төмендегі түзетулер күшіне енді:

- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IAS) 39, ХҚЕС (IFRS) 7, ХҚЕС (IFRS) 4 және ХҚЕС (IFRS) 16 – Базалық пайыздық мөлшерлемелердің реформасы (2 Кезең) түзетулері. Қабылданған түзетулер қаржылық есептілікті жасайтындарға тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеге көшуге байланысты бірқатар уақытша босатуларды ұсынады.

COVID-19-ға байланысты ХҚЕС (IFRS) 16 «COVID-19-ға байланысты жалдау бойынша жеңілдіктерді модификациялау мәніне бағалаудан босатуды ұзарту» түзетуі 2021 ж. 1 сәуірінде күшіне енді және жалға алушы үшін практикалық сипаттағы жеңілдетуді бір жылға ұзартуды көздейді, ол COVID-19-ға тікелей байланысты жалдау бойынша концессияны (жеңілдіктерді) жалға алу шартының модификациясы ретінде есепке алмауға мүмкіндік береді. 2020 ж. 1 маусымынан бастап күшіне енген ХҚЕС (IFRS) 16-ға түзетумен ұсынылған практикалық сипаттағы жеңілдету жалдау төлемдерінің төмендеуі кезінде қолданылды және тек 2021 ж. 30 маусымға дейін есептелген төлемдерге ғана ықпал етті. Түзету бұл кезеңді 2022 ж. 30 маусымға дейін ұзартады.

Аталған түзетулер Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа немесе қайта қаралған стандарттар

Бірқатар жаңа стандарттар, түсініктемелер және стандарттарға өзгерістер 2022 ж. 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Атап айтқанда, Компания мынадай стандарттарды, түсіндірулерді және стандарттарға түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ:

- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2023 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер – Инвестор мен оның қауымдастырылған ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе енгізу (күшіне ену күні анықталмаған);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу (2021 ж. қарашасында шығарылған қосымша түзетулер жобасын есепке алғанда 2024 ж. 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер – Қаржылық есептіліктің Тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерді жаңарту (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 16 түзетулер – Негізгі құралдар: активті нысаналы қолдануға дейін алынған түсімдер (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 37 түзетулер – Ауыртпалықты шарттар: шартты орындауға шығындар (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- 2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын 2018-2020 жж. Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру (ХҚЕС (IFRS) 1 түзету – ХҚЕС бірінші рет қолданатын еншілес қоғам; ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – қаржы міндеттемелерін тануды тоқтатуға «10% тестте» комиссиялық сыйақыны есепке алу; ХҚЕС (IFRS) 16 түзету – Жалға алынған негізгі құралдарға күрделі салымдарды өтеуге қатысты мысалды алып тастау; ХҚЕС (IAS) 41 түзету – Әділ құнын бағалау кезінде салықтық төлемдерді есепке алу);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Есеп саясаттарын ашып көрсету (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Есепке алу бағалауларын анықтау (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 12 – Бір операция нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады).

Көрсетілген стандарттар мен түзетулер күшіне енгеннен кейін Компанияның жеке қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілуде.

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар кез келген жинақталған тозуды және құнсызданудан болған шығындарды шегергеннен кейінгі нақты шығындар моделі бойынша көрсетіледі. Актив қолдануға қолжетімді болған жағдайдан бастап оның тозуы есептеле бастайды.

Кейінгі шығындар

Активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде шығындалатын негізгі құралдарға күнделікті техникалық қызмет көрсету шығыстары (активті жақсы қалпында ұстау үшін жүргізілетін техникалық қызмет көрсету бойынша тұрақты жұмыстар), сондай-ақ жөндеуге шығыстар (техникалық тексеру, техникалық қызмет көрсетуге келісімшарттар және т.б.) олардың пайда болуына қарай пайда немесе шығын құрамында танылады.

Активті ХҚЕС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» сәйкес тану үшін қажетті сипаттамаларды қанағаттандыратын шығындар ғана капиталдандырылады.

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс негізгі құралдарды сатып алуға және құрылыс кезінде келтірілген тікелей қатысты ауыспалы үстеме шығыстарды тиісті бөлуді қоса алғанда, салуға тікелей байланысты шығындарды қамтиды. Аяқталмаған құрылыстың ағымдағы құны құнсызданудан болған шығындарды тану қажеттілігі тұрғысынан тұрақты түрде қайта қаралып отырады.

Жалдау шарттары

Белгілі бір кезең ішінде өтеу орнына Компанияға сәйкестендірілген активті (оны ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» анықтайтындай) пайдалануды бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жекелеген компоненттеріне) қатысты Компания пайдалану құқығы нысанында активті және жалдаудың басталу күніне тиісті міндеттемені таниды. Шарттардың жалданбайтын компоненттері өзге де орынды стандарттарға сәйкес ескеріледі.

16 «Жалдау» ХҚЕС (IFRS) сәйкес Компания жалдауды танудан босатуды жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға арналған опционды қамтымайтын жалдау шарттарына, индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес ауыспалы жалдау мөлшерлемесі бар жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен (2 млн. теңгеден кем) активтерді жалдау шарттарына қолданады. Компания қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде таниды.

Жалдаудың басталу күніне Компания жалдау міндеттемелерін осы күнге дейін жасалмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша есептейді. Дисконттау, егер оларды оңай анықтауға болатын болса, жалдау шарттарында белгіленген мөлшерлемелерді қоспағанда, Компанияның қосымша қарыз қаражаттарын тартудың пайыздық мөлшерлемесін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Компания жалдау міндеттемесін әр кез қайта бағалайды (және пайдалану құқығындағы тиісті активке тиісті түзетулер енгізеді):

- жалдау мерзімі өзгерген немесе елеулі оқиға не өзгеріс сатып алу опционын бағалауды өзгертуге әкеп соқтырған жағдайда пайда болды, бұл жағдайда жалдау міндеттемесі қайта қаралған дисконттау арқылы қайта қарастырылған жалдау төлемдерін қайта есептеу арқылы қайта қарастырылған дисконт мөлшерлемесі арқылы бағаланады.
- жалдау төлемдері индекстің немесе ставканың өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және осы жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесі пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады (егер жалдау төлемдерінің өзгеруі өзгермелі пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылмаса, бұл жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады).
- жалға алу шарты модификацияланған және жалға алу шартын өзгерту жеке жалға алу шарты ретінде ескерілмейді және бұл жағдайда жалға беру бойынша міндеттеме модификацияланған жалға алу шартын жалға алу мерзімі негізінде қайта бағаланады, қайта қаралған дисконттау ставкасын пайдалана отырып, қайта қаралған жалға алу төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.

Жалдау басталған күнге Компания активті бастапқы құн бойынша пайдалану құқығы нысанында бағалайды, ол жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалау шамасын, жалға алу басталған күнге немесе жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегере отырып, осындай күнге дейінгі жалдау төлемдерін, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындарды қамтиды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншігінде тұрған активтерге қатысты қолданылатын есеп саясаты пайдаланылады, оның ішінде тозуды және амортизацияны есептеуге, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексеруге қатысты.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады: активті пайдалы қолданудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі. Егер жалдау шарты базалық активке меншік құқығын берсе немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің құны Компанияның сатып алу жөніндегі ниетін көрсетсе, пайдалану құқығы нысанындағы тиісті актив базалық активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде амортизацияланады.

Компания жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы жеке есепте жеке бапта ұсынады (18 Ескерту), ал пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншігінде болса, яғни негізгі құралдар (5 Ескерту) және материалдық емес активтер құрамында болғандағы сияқты, тиісті базалық активтер ұсынылатын баптарда ұсынылады.

Несиелер бойынша шығындар

Компания сыныпталатын активтерді сатып алумен, салумен және өндірумен тікелей байланысты несиелер бойынша шығындарды, сондай-ақ осы активтің құнының бір бөлігін капиталдандырады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Компания ортақ мақсатқа тартылған несиелерді олардың сыныпталатын активті алу үшін тікелей жұмсалған шығындарының көлемінде ғана капиталдандырады. Капиталдандыру мөлшерлемесі ретінде активтерді сатып алуға тікелей байланысты несиелерді есептемегенде, Компанияның сыныпталатын активтерінің салынуы мен өндіруіне жұмсалған несие шығындары бойынша орташа өлшемді мәні алынады. Бұл ретте, егер тиісті сыныпталған актив болжамды пайдалануға дайын болған соң несие өтелмеген болып қалған жағдайда, капиталдандыру мөлшерлемесін есептеген кезде бұндай несие жалпы мақсатта тартылған несиелер құрамына енгізіледі.

Оларды сыныпталатын активтерге пайдалану күтілетін жекелеген несиелердің уақытша инвестицияларынан алынған инвестициялық кіріс капиталдандыруға жарамды несиелер бойынша шығындардан шегеріледі.

Несиелер бойынша шығындар сондай-ақ шетелдік валютамен несие алу нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмаларды қамтиды, пайыздарды төлеу бойынша шығындарды түзету болып саналады. Нәтижесінде, бағамдық айырмаларды ескере отырып, шетел валютасында көрсетілген несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар, егер несие функционалдық валютада көрсетілсе, капиталдандырылатын несиелер бойынша шығындар сомасынан аспауға тиіс. Бағамдық айырманың кез келген асып кетуі пайда мен шығындарда көрсетіледі.

Несиелер бойынша өзге шығындар олар туындайтын кезеңдегі пайда мен шығында танылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн немесе өткізудің таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құнға қорларды жеткізуге және ағымдағы күйге келтіруге байланысты келтірілген шығындар кіреді. Өткізудің таза құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалатын бағалау шығындарын шегергенде кәдімгі қызмет барысында қорларды өткізу құнын бағалауды білдіреді. Қорларды өндіріске босату кезінде, өткізу және өзге де есептен шығару кезінде оларды бағалау орташа өлшемді құны бойынша жүргізіледі.

Қаржы құралдары

Қаржы активтері мен міндеттемелері Компания тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Компанияның қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі.

Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады.

Еншілес ұйымдарға берілген немесе еншілес ұйымдардан алынған пайызсыз несиелер бойынша (соның ішінде қаржылай көмек), нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен берілген несиелер бойынша әділ құнға дейін түзетуді Компания еншілес ұйымдарға инвестицияларға жатқызады.

Барлық танылған қаржы активтері кейіннен амортизацияланған құны немесе қаржы активтерін басқару жөніндегі Компанияның бизнес-моделі және қаржы активтерінің ақша ағындарының шарттық сипаттамалары негізінде әділ құны бойынша бағаланады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)

Бұл ретте:

- мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, әдетте, кейіннен амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- мақсаттары шартта көзделген ақша ағындарын алу және қарыз құралын сату болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын үлестік құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі сома мен ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, кейіннен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады (ӨЖКАӨҚБ); және
- барлық басқа борыштық инвестициялар мен үлестік инвестициялар кейіннен пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланады (ПШАӨҚБ).

Ағымдағы жылы Компания ӨЖКАӨҚБ және амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін борыштық құралдарға инвестицияларды ПШАӨҚБ бойынша жіктеген жоқ.

Кейіннен амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКАӨҚБ бойынша бағаланатын борыштық құралдар құнсыздану мәніне бағаланады (4 Ескерту).

Компания қаржы активтерін олар бойынша ақша ағындарына шарттық құқықтар тоқтатылған жағдайда немесе қаржы активі мен тиісті тәуекелдер мен пайда басқа ұйымға берілген жағдайда ғана тануды тоқтатады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активін тану тоқтатылған кезде активтің баланстық құны мен алынған және алуға тиесілі сыйақы сомасы арасындағы айырма пайда немесе шығынның құрамында танылады.

Қарыз алушы мен кредитор арасында болатын талаптары айтарлықтай өзгеше борыштық құралдармен алмасу бастапқы қаржы активін өтеу және жаңа қаржы активін тану ретінде есепке алынуы тиіс. Сол сияқты, Компания қолданыстағы активтің немесе оның бір бөлігінің талаптарының елеулі өзгерісін есепке алуда бастапқы қаржы активін өтеу және жаңа активті тану ретінде көрсетеді. Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған, алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақы төлеуді қоса алғанда, жаңа талаптарға сәйкес ақша ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржы активі бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10 пайызға өзгеше болса, талаптар айтарлықтай өзгеше болып саналады. Егер өзгеріс елеулі болып табылмаса, (1) талап өзгергенге дейінгі активтің баланстық құны мен (2) талаптар өзгергеннен кейінгі ақша ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма қаржылық кірістер құрамындағы шарттық талаптардың өзгерісінен пайда немесе шығын ретінде пайдаға немесе шығындарға жатқызылады.

Компания еншілес ұйымдарға берілген нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемемен несиелер бойынша шарттардың талаптарын өзгерту туралы жеке-дара шешім қабылдаған жағдайларда тануды немесе елеусіз модификацияны тоқтатудың әсері еншілес ұйымдарға инвестициялардың құрамында көрсетіледі.

Қаржылық кепілдіктерден басқа барлық қаржы міндеттемелері бастапқы танылғаннан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизацияланған құны бойынша немесе ПШАӨҚБ бойынша бағаланады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Бастапқы танудан кейінгі қаржылық кепілдіктер екі шаманың ең үлкені бойынша ескеріледі:

- ХКЕС (IFRS) 9 сәйкес күтілетін кредиттік шығындарға бағалау резерв сомасы, және
- қажет болған жағдайда, ХКЕС 15 сәйкес танылған жинақталған кірістер сомасына азайтылған бастапқы танылған сома.

Компания еншілес ұйымдар мен қауымдастырылған кәсіпорындардың пайдасына берілген қаржылық кепілдіктерді еншілес ұйымдар мен қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар құрамында әділ құны бойынша және кепілдіктер бойынша тиісті қаржылық міндеттеме ретінде таниды.

Еншілес ұйымдардың банктер алдындағы міндеттемелерін орындауына кепілдік беру мақсатында қаржылық кепілдіктерді бастапқы танығаннан кейін еншілес ұйымға инвестициялардың баланстық құны тиісті еншілес ұйым есептен шығарылатын сәтке дейін (тіпті қаржылық кепілдік туралы шарттың мерзімі аяқталғаннан кейін де) өзгертуге жатпайды. Еншілес ұйымға инвестициялардың баланстық құнын ұлғайту инвестицияға нақты шығындар ретінде қаралады.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей қатысты шығындар ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа капитал түсімінің сомасынан шегеру ретінде көрсетіледі. Жарғылық капиталға барлық ақшалай емес салымдарды тәуелсіз бағалаушы беру күніндегі жағдай бойынша әділ құны бойынша бағалайды.

Орналастырудың заңи тіркелуі жүзеге асырылмаған орналастырылатын жай акциялар үшін алынған қаражат қосымша төленген жарғылық капитал ретінде тіркеу сәтіне дейін танылады. Тіркелуден кейін түсімдер жарғылық капиталға ауыстырылады.

Басқа салымдар

Компания Акционермен активтерді алу, нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейін түзету сияқты операцияларды және Компанияның жарғылық капиталында қосымша үлес алуға әкелмейтін өзге де операциялар жүргізеді. Компания мұндай операцияларды капитал арқылы бөлінбеген пайда құрамында көрсетеді.

Басқа да бөлулер

Бөлу, егер Компания ақша қаражатын немесе ақшалай емес активтерді Акционерге/соңғы Акционерге өтеусіз негізде беруді міндеттенгенде және мұндай міндеттеменің сомасы сенімді бағалануы мүмкін болғанда капиталдың құрамында танылады. Бөлу қолданылатын жерде кейінге қалдырылған салықтың кез келген тиісті әсерін шегере отырып, капитал құрамында танылады.

Хеджирлеу есебі

Компания әділ құнды хеджирлеудің құралы, ақша ағындарын хеджирлеу құралы немесе шетел құрылымға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде туынды қаржылық құралдарды және орнатылмаған туынды қаржылық құралдарды (валюталық тәуекел бойынша) қосқанда хеджирлеудің жеке құралдарын белгілейді. Болашақ мәмілелердің міндеттемелері бойынша валюталық тәуекелді хеджирлеу ақша ағындарын хеджирлеу құралы ретінде есепке алынады.

Компания хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін тармақ арасындағы қатынасты олар тәуекелдерді басқару мен хеджирлеу стратегиясына байланысты танылған мезеттен бастап құжаттайды. Сонымен қоса, хеджирлеу қатынасын белгілеу барысында Компания хеджирлеу құралының тиімділігін әрдайым құжаттайды. Тиімділік хеджирлеу тәуекеліне жатқызылатын хеджирлеу тармағымен байланысты әділ құнның немесе ақша ағымының өзгеруін өтеу негізінде қарастырылады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Ақша ағындарын хеджирлеудің құралы ретінде белгіленген және тану шарттарын қанағаттандырған қаржылық құралдардың әділ құнының өзгеруінің тиімді үлесі өзге жиынтық кірісте көрсетіледі және ақша ағындарын хеджирлеу резервінде жинақталады. Ақша ағындарын хеджирлеудің әділ құнының өзгеруінің тиімсіз үлесі есепті кезеңнің пайда немесе шығын құрамына қосылады да қаржылық шығындар жолында көрсетіледі.

Бұрын өзге жиынтық кірісте танылған сомалар хеджирленетін бап пайда немесе шығындарға әсер еткен кезеңдерде хеджирленетін баптың шығынға жазылуы көрсетілетін жол бойынша пайда немесе шығын құрамына қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу:

- а) Компания хеджирлеу қатынасын тоқтатқан кезде;
- б) хеджирлеу құралының мерзімі аяқталған кезде, хеджирлеу құралы сатылған, бұзылған немесе орындалған кезде; және
- в) қаржылық құрал хеджирлеу құралы ретінде танылу үшін есеп талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Өзге жиынтық кірісте танылған және капиталда жинақталған өзгерістер бұрын ықтималдылығы жоғары деп қаралған мәміле нәтижелерімен бір уақытта пайда немесе шығынға есептен шығарылады. Егер бұрын ықтималдылығы жоғары деп қаралған мәмілені жүзеге асыру енді күтілмесе, өзге жиынтық кірісте жинақталған сәйкес өзгертулер бірден пайда немесе шығынға жатқызылады.

Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар субсидияны алу үшін қажетті барлық шарттар орындалатынына және субсидия алынатынына жеткілікті сенім пайда болған кезде танылады.

Мемлекеттік субсидиялар субсидиялармен өтелетін шығындарды пайдада және шығында танумен бір мезгілде жүйелі негізде пайда мен шығында танылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Келтірілген шығындарды, шығыстарды өтейтін немесе болашақ шығындарға байланысты емес қаржылық көмек түрінде берілген мемлекеттік субсидиялар оларды алу құқығы туындайтын кезеңнің кірістеріне жатады.

Түсім

Түсім уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыларға Компания көрсетілген тауарлар мен қызметтердің орнына алуға құқылы өтемақы мөлшерінде өтемақы мөлшерінде көрсетіледі деп танылады. Түсім ҚҚС пен жеңілдіктерді шегеріп көрсетіледі.

Магистральдық теміржол желісі қызметтерін көрсетуден түсімді есепке алу

Республикаішілік бағыттар бойынша, халықаралық экспорттық және импорттық қатынастарда магистральдық теміржол желісінің көрсетілген қызметтері үшін түсім уақыт ішінде танылады және ТМРК бекіткен тарифтер бойынша вагон-километрге есептеледі. Түсім есепті кезеңде көрсетілген қызметтердің көлемі туралы нақты деректер негізінде танылады.

Халықаралық транзиттік қатынаста магистральдық теміржол желісінің көрсетілген қызметтері үшін түсім уақыт ішінде танылады және Компания белгілейтін халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау жөніндегі қызметтердің тарифтеріне 0.5-тен кем емес коэффициенттерге сәйкес есептеледі.

Қызметтер тасымалдаушылармен шарттарда айтылған айлық көлемнен 100% алдын ала төлем шартымен ұсынылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер құрамында ақша қаражат түскен күні алынған аванстар ретінде көрсетіледі.

4. ЕЛЕУЛІ ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУДАҒЫ БЕЛГІСІЗДІК КӨЗДЕРІ

Жеке қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау жеке қаржылық есептілігінде есептік күндегі активтер мен міндеттемелердің алынған сомаларына, әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуына, есептік кезең бойындағы табыс пен шығынның есептілікке алынған сомаларына әсерін тигізетін пайымдауларды және субъективті бағалаулар мен жорамалдарды Компания басшылығымен қолдануын көздейді. Осы бағалар тарихи білімге немесе маңызды факторларға негізделгеніне қарамастан, нақты нәтижелер осы субъективті бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Есеп саясатын қолданған кезде пайдаланылған елеулі пайымдаулар

Компанияның есеп саясатын қолданған кездегі және жеке қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға елеулі әсер еткен елеулі пайымдаулардан басқа, бағалауда белгісіздік орын алған елеулі пайымдаулар төменде көрсетілген.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен алынған несиелер

Компания ұқсас несиелер үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен Акционерден/соңғы Акционерден несиелер алады. Бұл несиелер бастапқыда қарыз қаражатын тартумен байланысты шығындар қоса есептелген ақша қаражатының әділ құнын көрсететін құнмен есепке алынады. Компания ҚР-сының теміржол саласындағы монополист ретіндегі Компания мәртебесін және 100% мемлекеттік меншікті ескере отырып, осы несиелердің әділ құнын (амортизацияланған құнын) мерзімі ұқсас ұзақ мерзімді мемлекеттік қазынашылық міндеттемелер бойынша мөлшерлемелерді пайдалана отырып есептейді және капитал құрамындағы несиенің әділ құнына дейін (тиісті кейінге қалдырылған салықты шегергенде) түзетуді таниды. Осындай мерзімдер болмаған жағдайда, Компания алған несие мерзіміне барынша қолайлы нарықтық мөлшерлемені экстраполяциялайды. Бастапқы танудан кейін несиелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша есепке алынады.

Ақша қаражатын өндіретін бірлікті анықтау

Компания Топтың барлық сегменттерін ақшы қаражатын өндіретін біртұтас бірлік (АҚӨБ) деп қарастырады, себебі ағымдағы Топтың операциялық моделінде әр сегменттің ақша ағындары жеткілікті дәрежеде тәуелсіз болып табылмайды. Теміржол инфрақұрылымы біртұтас болып табылады және жүк және жолаушылар көлігі қызметіне бөлінбейді, сондықтан да жүк және жолаушылар бағыты бойынша алынған ақша ағындарының инфрақұрылымын жүк және жолаушылар бағытына объективті түрде бөлуге болмайды. Жүктерді тасымалдау тарифтерінің реттеу ерекшеліктерін, сондай-ақ жолаушылар тасымалын кросс-субсидиялау қажеттілігін ескере отырып, теміржол инфрақұрылымы тәуелсіз ақша ағындарын өндіре алмайды, тиісінше Топ бір АҚӨБ ретінде қарастырылады.

ҚР-сы Үкіметі Компанияның соңғы Акционері ретінде Компанияның белгілі бір кәсіпорындарын жекешелендіру жоспарын бекітті, оны іске асыру нәтижесінде Топтың бизнес-бірліктері арасында өзара әрекеттесудің жаңа схемалары әзірленеді. Топтың қайта құрылу үдерісінің аяқталмағанына байланысты бұл ықтимал оқиғалар ағымдағы жылы АҚӨБ анықтаған кезде назарға алынған жоқ. АҚӨБ анықтаудағы кейінгі өзгерістер Топ активтерінің баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануының индикаторларын талдау

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздану белгілерінің болуын бағалау кезінде Компания сыртқы және ішкі ақпарат көздерін қарастырады. Компания басшылығы қандай да бір оқиғалар немесе мән-жайлардағы өзгерістер активтердің баланстық құны өтелмеуі мүмкін екенін көрсететінін анықтау үшін сыртқы және ішкі ақпарат көздерін қарады.

Активтердің құнсыздану индикаторларының болуын айқындау: теміржол индустриясының күтілетін өсуіндегі өзгеріс, болжамды ақша ағындары, болашақта қаржыландыру қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық ескіру, қызметтер көрсетуді тоқтату, орын ауыстыруға арналған ағымдағы шығындар және шарттардың басқа да өзгерістері сияқты факторлардың көп санына негізделеді.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануының жоғарыда көрсетілген сыртқы және ішкі индикаторларының болуын бағалады, атап айтқанда пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі, жоспарлы көрсеткіштермен салыстырғанда нақты көрсеткіштердің орындалуын талдау, сондай-ақ транзиттік бағыттағы жүк айналымы бойынша көлемдерді және транзиттік бағыттағы тариф швейцариялық франкімен белгіленгендіктен, теңгенің швейцария франкіне бағамының өзгеруіне талдау жүргізді.

Сыртқы және ішкі факторлардың әрқайсысы құнсыздану индикаторы болуын немесе болмауын бағалау басшылықтың елеулі пайымдауын талап етеді. Басшылықтың негізгі пайымы нарықтың транзиттік қатынастағы жүк айналымының өсіміне жағымды орта көрсететініне негізделген.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы 2021 ж. болған, біртұтас АҚӨБ құнсыздану индикаторы ретінде қарастырылуы мүмкін қандай да бір оқиғаларды анықтаған жоқ.

Бағалаулардағы белгісіздіктің негізгі көздері

Төменде есепті кезеңнің соңына болашаққа қатысты негізгі пайымдау және бағалаудағы белгісіздіктің басқа негізгі көздері көрсетілген. Бұлардың келесі қаржы жылы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын елеулі түзетуге әкелуінің ықтималдылығы жоғары.

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың баланстық құнының құнсыздану индикаторларының болуына тексеру жүргізеді.

Егер мұндай индикаторлар бар болса, активтің өтелетін құны бағаланады және активтің баланстық құнымен салыстырылады. Активтің баланстық құны өтелетін құнынан артық болған жағдайда құнсыздану танылады. Өтелетін құн екі мәнді: өткізу шығынын шегергендегі активтің әділ құны мен пайдалану құнының ең үлкені ретінде белгіленеді. Пайдалану құнын бағалау кезінде ақша қаражатының есептік келешек ағындары, Компания басшылығының пікірінше, ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активтерге тән тәуекелдерді көрсететін капиталдың орташа өлшенген құны негізінде есептелген салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін (WACC мөлшерлемесі) қолданып олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Өтелетін бағалау құнындағы өзгеріс қосымша құнсыздануға немесе оның болашақ кезеңдерде қалпына келуіне әкелуі мүмкін.

Болашақта сыртқы немесе ішкі индикаторлардағы елеулі өзгерістер болған немесе бір мезгілде бірнеше факторлардың теріс әсер еткен жағдайда сыртқы немесе ішкі көрсеткіштердің болуын талдау әлеуетті құнсызданудың болуын көрсетуі мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы

Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің тозуы активтердің пайдалы қызмет етуі мерзімі ішінде төте сызықты әдісі негізінде есептеледі. Компания өзінің активтерінің, соның ішінде жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың ірі объектілерінің пайдалы қызмет мерзімдерін белгілейді. Пайдалы қызмет етудің болжамды мерзімдерімен, тарату құнымен байланысты бағалаулар, сондай-ақ тозуды есептеу әдістері әрбір есептік күнге қайта қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі. Кез келген түзетулер есептік бағалаулардағы өзгеріс ретінде перспективті ескеріледі. Активтердің пайдалы қызмет етуі мерзімі мен тарату құнын бағалау күтіліп отырған пайдалануға, жөндеу және қолдау жөніндегі бағдарламаларға, қызмет көлеміне, технологияларды жетілдіруге және қызметтің өзге де шарттарына тәуелді болады. Осы бағалар өзгерістердің нәтижесінде тозу сомалары өткен жылдары көрсетілген сомалардан елеулі өзгеше болуы мүмкін.

Компания пайдаланатын бағаланған пайдалы қызмет көрсету мерзімі төменде көрсетілген (жылдарда):

Ғимараттар мен құрылыстар	10-140
Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	5-100
Машиналар мен жабдықтар	3-35
Көлік құралдары	4-40
Басқасы	2-50
Материалдық емес активтер	1-10

Салық салу

Қазақстандық түрлі заңнамалық актілер мен нормалар әр уақытта түсінікті жазылмайды. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлердің алшақтауы мүмкін. Бұл ретте салық органдары қосымша салықтарды жеке есептеген жағдайда, айыппұлдар мен өсімақылардың қолданыстағы мөлшерлері елеулі мөлшерде белгіленген: айыппұлдың мөлшері қосымша есептелген салық сомасының 80%-ын және өсімақының мөлшері уақытылы төленбеген салықтың 12.19%-ын құрайды. Нәтижесінде айыппұлдар мен өсімақылар жете есептелген салықтардың сомасынан асып кетуі мүмкін.

Жоғарыда көрсетілген белгісіздікке байланысты салықтардың, және қосымша есептелген жағдайда айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін. Бағалау мен нақты төленген сомалар арасындағы айырмашылықтар, егер мұндайлар туындайтын болса, келешектегі кезеңдерде операциялық нәтижелерге елеулі әсер етуі мүмкін.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы

Компания қаржылық құралдар бойынша шығындарға бағалық резервті 1-ші кезеңдегі активтер үшін 12-айлық күтілетін несиелік шығын көлемінде, 2 және 3 кезеңдер үшін активтердің бүкіл мерзімі үшін күтілетін несиелік шығын көлемінде құрады. Актив 2-ші кезеңге оның несиелік тәуекелі бастапқы танылған кезге қарағанда айтарлықтай деңгейде өскен кезде ауысады. ХҚЕС (IFRS) 9-да несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі бойынша анықтама берілмеген. Активтің несиелік тәуекелі айтарлықтай өскендігін бағалау кезінде Компания сапалық және сандық негізделген және дәлелденген ақпаратты ескереді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Компания сонымен бірге бастапқы танудан бастап кредиттік тәуекелдің өзгеруіне байланысты қаржылық кепілдік шарттары бойынша 12 айға немесе бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік шығындар резервін таниды. Күтілетін кредиттік шығындардың сомасы тиісті қаржы құралын алғашқы танудан бастап несиелік тәуекелдегі өзгерістерді көрсету үшін әр есепті күнге жаңартылады.

Несиелік тәуекелдерді ішкі басқару мақсаттары үшін Компания мыналарды дефолт ретінде қарастырады, өйткені өткен тәжірибе көрсеткендей, келесі критерийлердің біріне сәйкес келетін қаржылық актив әдетте қайтарылмайды:

- мерзімін кешіктіру: контрагенттің міндеттемелері бойынша 90 күннен астам мерзімін кешіктіру (Компанияның төлемді ұзақ мерзімге кешіктіруді көздейтін дефолт критерийін пайдалану неғұрлым орынды екенін көрсететін негізделген және расталған ақпарат болған жағдайларды есепке алмағанда);
- контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингін дефолттық D деңгейіне дейін төмендету;
- контрагенттің қаржылық қиыншылықтары нәтижесінде міндеттемелерді орындау қабілетінің болмауы (қаржы активі бойынша пайыздарды есептеуді тоқтата тұру/пайыздық мөлшерлемені төмендету, негізгі борышты шығынға жазу, қаржы активін өтеу мерзімін ұлғайту, несие құнын төмендетуге/шығынға жазуға/берешекті кешіруге әкелетін қайта құрылымдау және т.б.); немесе
- ішкі деңгейде қалыптастырылған немесе сыртқы көздерден алынған ақпарат, қарыз алушы Компанияны қоса алғанда (Компания ұстап отырған кепілді есепке алмағанда) кредиторлардың пайдасына төлемдерді толық көлемде жүзеге асырмайтынын көрсетеді.

Берілген несиелердің құнсыздануы

Берілген несиелер бойынша дефолт ықтималдығын бағалау үшін Компания ішкі рейтингтік модельді пайдаланады. Бұл модельде Акционердің сыртқы рейтингі ықтимал мемлекеттік қолдау сияқты елеулі факторларды қоса алғанда, компаниялар тобының шоғырландырылған тәуекелдерін іс жүзінде қамтитынына байланысты Акционердің сыртқы кредиттік рейтингі негізінде есептелген дефолт ықтималдығын пайдалану болжанады. Акционер өзінің еншілес ұйымдарын төмен пайыздық мөлшерлеменен берілген ұзақ мерзімді несиелер нысанында, не капитал арқылы тікелей қаржыландыру арқылы, оның ішінде инвестициялық жобаларды қаржыландыру арқылы тарихи қолдағандықтан, Компания Топтың еншілес ұйымдарында Акционердің өзі сияқты дефолт ықтималдығы бар деп есептейді. 2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несие алушы еншілес компаниялардың ішкі кредиттік рейтингі Акционердің сыртқы кредиттік рейтингі деңгейінде айқындалды. 2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген несиелердің құнсыздануына резерв тиісінше 7,458,686 мың теңгені және 9,470,584 мың теңгені құрады (8 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)

5. НЕПІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Жер	Басқалар	Аяқталмаған құрылыс	Жыны
2020 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,161,420,265	195,906,068	239,254,176	23,420,283	937,917	4,427,299	151,492,260	1,776,858,268
Сатып алу	575	-	3,566,181	-	-	94,093	63,767,229	67,428,078
Жалдау бойынша түсімдер	-	1,391	-	3,662,447	-	-	-	3,663,838
Есептен шығару	(133,796)	(221,320)	(641,418)	(286,294)	(3,511)	(436,713)	(60,068)	(1,783,120)
Тозу бойынша шығыстар	(36,660,552)	(4,504,805)	(32,226,489)	(4,762,340)	-	(1,304,218)	-	(79,458,404)
Есептен шығару бойынша тозу	99,966	77,700	641,054	258,954	-	436,093	-	1,513,767
Құнсыздандуды қалпына келтіру/құнсыздану	26,291	(574,571)	222,243	30,448	-	-	(22,140)	(7893,367)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	-	(7,680,086)	(201,145)	-	(8,166)	(3,970)	-	(252,555)
Басқа да қозғалыстар, аударулар ¹	60,679,439	18,160,346	32,753,792	928,776	-	742,713	(120,342,848)	(7,077,782)
2020 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,185,432,188	201,164,723	243,368,394	23,252,274	926,240	4,020,471	94,834,433	1,752,998,723
Бастапқы құны	1,471,434,651	239,756,691	451,441,105	61,878,329	926,240	13,987,481	104,228,218	2,343,652,715
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(286,002,463)	(38,591,968)	(208,072,711)	(38,626,055)	-	(9,967,010)	(9,393,785)	(590,653,992)
2020 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,185,432,188	201,164,723	243,368,394	23,252,274	926,240	4,020,471	94,834,433	1,752,998,723
Соның ішінде:								
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер:								
Бастапқы құны	-	411,768	40,195,297	8,043,469	-	-	-	48,650,534
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(233,776)	(16,901,352)	(3,072,711)	-	-	-	(20,207,839)
Баланстық құн	-	177,992	23,293,945	4,970,758	-	-	-	28,442,695
2021 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,185,432,188	201,164,723	243,368,394	23,252,274	926,240	4,020,471	94,834,433	1,752,998,723
Сатып алу	55,002	625,317	5,835,446	278	33	82,671	132,941,907	139,540,654
Жалдау бойынша түсімдер	-	121,876	-	-	-	-	-	121,876
Есептен шығару	(4,295,637)	(233,499)	(1,498,042)	(223,083)	(3,686)	(285,635)	-	(6,539,582)
Тозу бойынша шығыстар	(37,144,411)	(4,735,720)	(31,543,664)	(4,916,779)	-	(1,008,395)	-	(79,348,969)
Есептен шығару бойынша тозу	4,076,257	233,499	1,454,420	220,288	-	285,493	-	6,269,957
(Құнсыздану)/құнсыздандуды қалпына келтіру	(618,375)	13,543	(130,833)	37,991	-	3,294	(41,366)	(735,746)
Басқа да қозғалыстар, аударулар ¹	86,303,483	(8,904,766)	13,660,446	3,676,323	-	(25,401)	(104,664,679)	(9,954,594)
2021 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,233,808,507	188,284,973	231,146,167	22,047,292	922,587	3,072,498	123,070,295	1,802,352,319
Бастапқы құны	1,540,873,755	231,487,627	469,305,147	65,333,794	922,587	13,704,902	132,336,774	2,453,964,586
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(307,065,248)	(43,202,654)	(238,158,980)	(43,286,502)	-	(10,632,404)	(9,266,479)	(651,612,267)
2021 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,233,808,507	188,284,973	231,146,167	22,047,292	922,587	3,072,498	123,070,295	1,802,352,319
Соның ішінде:								
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер:								
Бастапқы құны	-	482,806	40,195,297	8,029,639	-	-	-	48,707,742
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(264,212)	(25,373,212)	(5,545,958)	-	-	-	(31,183,382)
Баланстық құн	-	218,594	14,822,085	2,483,681	-	-	-	17,524,360

¹ Басқа да қозғалыстар, аударулар сондай-ақ тауар-материалдық қорларға/қорлардан аударуларды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс, негізінен, «Жезқазған - Бейнеу», «19 жол айырығы - Достық» теміржол желілерін салу жобасы бойынша, Құрық портында сал кешенін салу бойынша шығындардан және теміржол жолдарының инфрақұрылымын қайта құрудың басқа да объектілері бойынша шығындардан тұрады.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның несиелер бойынша кепілдікті қамтамасыз ететін негізгі құралдары болған жоқ.

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Компания жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша 11,075,226 мың теңге сомасына тозу жөніндегі шығыстарды есептеді (2020 ж.: 10,872,840 мың. теңге).

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның толық амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны, тиісінше, 317,142,678 мың теңгені және 296,480,330 мың теңгені құрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

6. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Атауы	Негізгі қызметі	Орналасқан елі	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
			Баланстық құны	Қатысу үлесі	Баланстық құны	Қатысу үлесі
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	Жолаушыларды тасымалдау	ҚР	125,658,653	100%	123,759,681	100%
«Қазтеміртранс» АҚ	Жүк вагондарын пайдалану	ҚР	99,132,048	100%	62,213,761	100%
«ҚТЖ-Жолаушылар локомотивтері» ЖШС	Тартқыш жылжымалы құрам қызметтерін ұсыну	ҚР	83,609,861	100%	-	-
«KTZ Express» АҚ	Көлік-экспедиторлық қызметтері, мультимодальды тасымалдау	ҚР	57,751,193	100%	51,352,849	100%
«Кедентранссервис» АҚ	Көлік-экспедиторлық қызметтері, жылжымалы құраммен операция жасау, терминалдық қызмет көрсету	ҚР	34,336,647	100%	34,336,647	100%
«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	Жүк тасымалдау және локомотив тартымы қызметтерін көрсету	ҚР	31,110,027	100%	112,700,297	100%
«Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ ²	Тиеу-түсіру жұмыстары, кемелерге қызмет көрсету	ҚР	26,233,840	100%	26,233,840	100%
«Теміржолсу» АҚ	Коммуналдық қызметтер	ҚР	13,649,045	100%	13,598,843	100%
«Порт-Құрық» ЖШС	Жүктерді ауыстырып тиеу және кемелерге қызмет көрсету	ҚР	12,994,741	100%	12,994,741	100%
«КТЖ Финанс» ЖШҚ	Топ жобалары мен қызметін қаржыландыру мақсатында облигациялардың эмиссиясын жүзеге асыру	Ресей Федерациясы	435,030	62.16%	435,030	62.16%
«Әскерилендірілген теміржол күзеті» ЖШС	Күзет қызметтері	ҚР	176,944	100%	176,944	100%
«Ремлокомотив» АҚ	Жылжымалы құрам өндірісі	ҚР	-	-	17,936,504	100%
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	Машина жасау өнімін өндіру	ҚР	-	-	11,246,323	100%
			485,088,029		466,985,460	

² 2013 ж. қарашасында Акционер «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның 100% акциясын Компанияның сенімді басқаруына берді. Компанияға маңызды қызметті жеке басқару бойынша кең өкілеттіктер және дивидендтер алу құқығын берді. Тиісінше, «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ Компанияның еншілес ұйымы болып табылады, бірақ заңды түрде акцияларын иеленбейді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Компания 2021 ж. ішінде жарғылық капиталды толықтырды:

- «Ремлокомотив» АҚ 7,487,000 мың теңге сомасына ақша қаражатымен;
- «KTZ Express» АҚ 5,124,310 мың теңге сомасына ақша қаражатымен;
- «Теміржолсу» АҚ 50,202 мың теңге сомасына ақша қаражатымен.

2021 ж. маусымында «Ремлокомотив» АҚ және «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС қосу арқылы «Қазтеміртранс» АҚ қайта ұйымдастырылды.

2021 ж. ішінде «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС құрамынан бөлу арқылы «ҚТЖ-Жолаушылар локомотивтері» ЖШС еншілес ұйымы құрылды.

2020 ж. мамырда Компания екінші қатысушыдан (үшінші тараптан) Logistic System Management B.V. бірлескен кәсіпорнының 50% акцияларын сатып алу жөніндегі мәмілені аяқтады және сатып алынған акциялар үшін 73,000,000 АҚШ доллары (30,668,760 мың теңге) мөлшеріндегі ақша қаражатын аудару арқылы төлем жүргізді. Нәтижесінде, Компания Logistic System Management B.V. компаниясына, «Кедентранссервис» АҚ қазақстандық компаниясының жалғыз акционеріне бақылауды алды. 2020 ж. қарашада Logistic System Management B.V. компаниясы «Кедентранссервис» АҚ 100% акциялар пакетін Компанияның тікелей иелігіне берді. 2021 ж. мамырда Logistic System Management B.V. компаниясы таратылды.

2021 ж. ішінде Компания кейбір еншілес ұйымдарға пайызсыз қайтарылатын қаржылай көмек көрсетіп, 18,405 мың теңге сомаға кейінге қалдырылған салықты (2020 ж.: 498,649 мың теңге) шегергенде 92,026 мың теңге сомасындағы (2020 ж.: 2,493,252 мың теңге) берілген қаржылай көмекті әділ құнға дейін түзетуді инвестициялардың ұлғаюы ретінде таныды (8 Ескерту).

2021 ж. ішінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымынан 24,300,000 мың теңге сомаға пайызсыз қайтарылатын қаржылай көмек алды және 473,660 мың теңге сомаға кейінге қалдырылған салықты шегергенде 2,368,304 мың теңге мөлшерінде әділ құнына дейін түзетуді инвестициялардың азаюы ретінде таныды.

2021 ж. ішінде шамалы модификацияға байланысты Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымына берілген қаржылай көмекті 44,973 мың теңге сомаға кейінге қалдырылған салықты шегергенде 224,869 мың теңге мөлшерінде әділ құнына дейін түзетуді инвестициялардың ұлғаюы ретінде таныды.

2021 ж. ішінде шамалы модификацияға (есептеулер негізінің өзгеруі) байланысты Компания кейбір еншілес ұйымдардан сатып алынған облигациялардың баланстық құнын түзетуді 416,665 мың теңге сомаға кейінге қалдырылған салықты шегергенде 2,108,621 мың теңге мөлшерінде инвестициялардың ұлғаюы ретінде таныды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

7. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Қауымдастырылған кәсіпорындардың атауы	Негізгі қызметі	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
		Құны	Иелену үлесі	Құны	Иелену үлесі
«Досжан темір жолы» АҚ	Шар-Өскемен ст. теміржол желісін салу және пайдалану	5,458,000	46.02%	5,458,000	46.02%
«Транстелеком» АҚ	Телекоммуникациялық қызметтері	3,106,283	25%	3,106,283	25%
«Еуразиялық теміржол бірлестігі - Бірлескен транспорттық-логистикалық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕТБ БТЛК» АҚ)	Ішкі және халықаралық қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша транспорттық-экспедиторлық қызмет көрсетуді ұйымдастыру	155,695	33.33%	155,695	33.33%
		8,719,978		8,719,978	
Инвестициялардың құнсыздану резерві		(5,458,000)		(5,458,000)	
		3,261,978		3,261,978	

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

8. БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді несиелер:		
«Қазтеміртранс» АҚ	19,072,941	-
«Ремлокомотив» АҚ	-	11,993,188
«Востокмашзавод» АҚ	-	7,668,706
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	-	3,344,869
Басқалары	124,313	124,313
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(2,295,355)	(7,156,211)
Қысқа мерзімді несиелер жиыны	16,901,899	15,974,865
Ұзақ мерзімді несиелер:		
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	29,911,381	30,614,248
«Востокмашзавод» АҚ	6,146,328	-
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(2,435,565)	(89,507)
Ұзақ мерзімді несиелер жиыны	33,622,144	30,524,741
Еншілес ұйымдар шығарған борыштық бағалы несиелер		
«Қазтеміртранс» АҚ	530,678,742	538,954,428
«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	193,018,805	190,987,217
«KTZ Express» АҚ	106,098,507	107,096,369
«Кедентранссервис» АҚ	22,381,639	-
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(2,727,766)	(2,224,866)
Борыштық бағалы қағаздар жиыны	849,449,927	834,813,148
Берілген несиелер мен еншілес ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздар жиыны	899,973,970	881,312,754
Берілген несиелердің ағымдағы бөлігі	115,699,968	23,277,678
Берілген несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	784,274,002	858,035,076
	899,973,970	881,312,754

Қаржылық көмек

2021 ж. ішінде Компания «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС еншілес ұйымына айналым капиталын қаржыландыру мақсатында бір жылға дейінгі мерзімге кепілсіз 921,091 мың теңге көлемінде пайызсыз қайтарылатын қаржылық көмек берді (2020 ж.: «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС және «Ремлокомотив» АҚ еншілес ұйымдарына 24,712,900 мың теңге сомаға). Пайызсыз қаржылық көмекті есепке алу кезінде Компания 18,405 мың теңге сомаға (2020 ж.: 498,649 мың теңге) кейінге қалдырылған салықты шегергенде 92,026 мың теңге (2020 ж.: 2,493,252 мың теңге) мөлшерінде берілген қаржылық көмектің әділ құнына дейін түзетуді еншілес ұйымдарға инвестициялар құрамында таныды (6 Ескерту). Қаржылық көмектің әділ құнын есептеу мақсатында Компания осыған ұқсас талаптары бар несиелер бойынша нарықтық мөлшерлемені қолдана отырып, 11.1% мөлшеріндегі тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданды (2020 ж.: 11.5%-дан 11.7%-ға дейін).

2021 ж. ішінде «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымының қайта ұйымдастырылуына байланысты (6 Ескерту) бұрын «Ремлокомотив» АҚ мен «Қамқор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС-қа берілген пайызсыз қайтарылатын қаржылық көмек бойынша талап ету құқығы «Қазтеміртранс» АҚ-ға өтті.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Несиелер

2021 ж. қаңтарда Компания «Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымының есептен шығуы нәтижесінде қысқа мерзімді несиені тануды тоқтатып, шарт талаптарының едәуір өзгерісіне байланысты ұзақ мерзімді несиені таныды. Шарттың жаңа талаптарына сәйкес, 14% мөлшерінде сыйақы есептеу 2024 ж. 1 қаңтардан бастап жүзеге асырылады. Негізгі борыш пен сыйақы 2025 ж. қазанда толық өтелгенге дейін тиісінше 2024 ж. қаңтардан және сәуірден бастап тоқсан сайынғы төлемдермен алынуы тиіс.

Еншілес ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздар

2021 ж. ішінде Компания «Кедентранссервис» АҚ мен «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымдарымен өтеу мерзімі 2024 ж. 15 қараша және жылдық 9.25% купондық мөлшерлемен 21,848,328 мың теңге сомаға облигациялар бойынша эмитент «Қазтеміртранс» АҚ-ны «Кедентранссервис» АҚ-ға ауыстыру туралы үш жақты Келісім жасасты.

9. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Негізгі құралдар үшін төленген аванстар	24,966,970	18,614,941
Кейіннен еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына беруге арналған ұзақ мерзімді активтер	6,286,098	6,286,098
Басқалары	60,927	44,997
Шегеру: берілген аванстардың және басқа да ағымдағы қаржылық емес активтердің құнсыздануына резерв	(335,927)	(335,927)
Басқа да қаржылық емес активтер жиыны	30,978,068	24,610,109
Қызметкерлерге несиелер	1,405,019	2,154,459
Басқалары	1,105,458	639,159
Шегеру: басқа да ағымдағы қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(366,686)	(75,020)
Басқа да қаржылық активтер жиыны	2,143,791	2,718,598
	33,121,859	27,328,707

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін төленген аванстар негізінен ұзын өлшемді рельстер сатып алуға 21,355,920 мың теңге мөлшерінде (2020 ж. 31 желтоқсан: 9,500,800 мың теңге), Құрық портында паромдық кешен салуға 2,244,104 мың теңге мөлшерінде (2020 ж. 31 желтоқсан: 7,261,140 мың теңге) берілген аванстарды қамтыды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

10. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банктік салымдар, теңгеде	101,601,973	81,387,033
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, теңгеде	7,449,321	12,420,797
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, еуроде	1,517,923	3,037,965
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, Ресей рублінде	1,303	397,182
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, басқа валюталарда	-	169,275
	110,570,520	97,412,252
Шегеру: ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резерв	(21,224)	(11,927)
	110,549,296	97,400,325

Теңгедегі және валютадағы қысқа мерзімді банктік депозиттер Компанияның ақша қаражатына деген қажеттілігіне байланысты түрлі мерзімге, үш айға және одан аз мерзімге салынады. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді банктік салымдар бойынша орташа өлшемделген пайыздық мөлшерлеме 9.19% (2020 ж. 31 желтоқсан: 8.48%) құрады.

Компания ақша қаражаты мен оның баламаларының көп бөлігін «А+»-тен «В»-ке дейінгі рейтингі бар банктерде және басқа да қаржы институттарында орналастырады. Осының негізінде Компания 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының кредиттік тәуекелі төмен деп санайды.

Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептелген, бұл олардың өтеу мерзіміне сәйкес келеді.

11. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Жолдың үстіңгі құрылысы материалдары	10,997,649	7,760,801
Шикізат пен материалдар	4,966,672	5,614,345
Отын және жанар-жағармай материалдары	904,500	851,715
Қосалқы бөлшектер	470,157	582,767
Құрылыс материалдары	310,127	254,736
Басқалары	1,062,256	632,209
	18,711,361	15,696,573
Шегеру: тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	(1,343)	(8,981)
	18,710,018	15,687,592

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

12. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі	1,717,239	11,046,823
Бөгде ұйымдардың сауда дебиторлық берешегі	454,650	376,802
	2,171,889	11,423,625
Шегеру: дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(25,852)	(509,345)
	2,146,037	10,914,280

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек негізінен, теңгемен берілген.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша туындаған сауда дебиторлық берешек 2,150,513 мың теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: 11,406,676 мың теңге), осындай сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындар 18,906 мың теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: 503,152 мың теңге).

13. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Басқа да салықтар бойынша алдын-ала төлем	38,370,410	38,602,331
Берілген аванстар	1,307,503	1,250,934
Келешек кезеңдердің шығыстары	787,370	700,040
Табыс салығы бойынша алдын-ала төлем	265,623	265,623
Басқалары	2,115,513	1,974,853
Шегеру: берілген аванстар мен басқа да ағымдағы қаржылық емес активтердің құнсыздануына резерв	(2,460,494)	(2,365,483)
Басқа да қаржылық емес активтер жиыны	40,385,925	40,428,298
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты (22 Ескерту)	5,201,144	5,245,166
Қызметкерлерге несиелер	853,980	802,741
Талап-тілектер, өсімпұлдар және айыппұлдар	148,818	17,681
Басқалары	1,006,201	1,252,636
Шегеру: басқа да ағымдағы қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резерв	(490,526)	(1,158)
Басқа да қаржылық активтер жиыны	6,719,617	7,317,066
	47,105,542	47,745,364

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

14. КАПИТАЛ

	Шығаруға рұқсат етілген шығарылған акциялардың саны	Шығарылған және төленген акциялардың саны	Жарғылық капитал, мың теңгеде	Қосымша төленген капитал, мың теңгеде
2020 ж. 1 қаңтарда	502,040,458	496,654,806	1,082,299,194	-
2020 ж. 31 желтоқсанда	502,040,458	496,654,806	1,082,299,194	-
Орналасырылған акциялар	-	37,859	3,785,900	97
2021 ж. 31 желтоқсанда	502,040,458	496,692,665	1,086,085,094	97

Компанияның жарғылық капиталы ақша қаражатына, негізгі құралдар объектілеріне, материалдық емес активтерге немесе акциялар үлестеріне айырбастап, акцияларды шығару сериялары арқылы қалыптастырылған. Акционер дивидендтер алуға құқылы, Компанияны таратқан жағдайда оның мүлігінің бір бөлігіне құқылы және Компанияның акцияларын немесе Компанияның акцияларына айырбасталған басқа да бағалы қағаздарын сатып алуға айрықша құқы бар.

Салымдар

Акцияларды шығару

2021 ж. ішінде Компания данасына 100,000 теңге бағамен 37,859 акция шығарды, оларды Акционер 3,785,997 мың теңге сомаға материалдық емес активтермен төледі. Компания 97 мың теңге сомасындағы айырманы қосымша төленген капитал құрамында көрсетті.

Хеджирлеу резерві

2015 ж. 7 тамызда Компания швейцар франкінде белгіленген қызмет көрсетуден түскен табыстың теңгеге қатысты өзгеру тәуекелін төмендету мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүргізді. 2014 ж. 20 маусымда Швейцар қор биржасында шығарылған және 2019 және 2022 жж. 20 маусымында төленуге жататын негізгі борыш мөлшеріндегі еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Бұл құрал бөлек көрсетіле алады және шынайы бағалана алады. Осы хеджирлеуде жоғары ықтималды швейцар франкіндегі транзиттік тасымалдаулардан табыс хеджирлеу объектісі болып табылады, атап айтқанда 2019 және 2022 ж. 1 қаңтарынан 20 маусымына дейін алынған бірінші сатулар.

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші 823,250 мың теңге мөлшеріндегі тиімді бөлігі хеджирлеу құралы бойынша таза пайда түріндегі өзге жиынтық кірісте хеджирлеу резервіне жатқызылды (2020 ж.: таза шығын түріндегі 15,219,553 мың теңге).

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Басқа да бөлулер

2018 ж. желтоқсанда ҚР-сының Үкіметі және Жалғыз Акционер Компанияға Түркістан қаласындағы оқушылар Сарайының құрылысын қаржыландыруды қамтамасыз етуді бұйырды. Нәтижесінде, Компания Түркістан қаласында оқушылар Сарайын салуды қаржыландыру бойынша қайтарымсыз міндеттемені қабылдап, салуға жұмсалады деп күтілетін шығындарды 5,300,000 мың теңге көлемінде Акционерге бөлу ретінде таныды. 2020 ж. маусымда Түркістан қаласындағы оқушылар Сарайының құрылысы құнының артуына байланысты компания қосымша 5,090 мың теңге сомасында міндеттемені мойындады.

15. НЕСИЕЛЕР

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын есептелген сыйақыны қоса алғанда, несиелер төмендегілерден тұрды:

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)
<i>Пайыздық мөлшерлемесі тұрақты несиелер</i>				
Алынған несиелер	111,243,936		159,378,499	
- теңгеде	111,243,936	6.94	158,917,694	7.02
- АҚШ долларында	-	-	460,805	2.88
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
- теңгеде	1,072,097,426		1,063,412,623	
- АҚШ долларында	468,569,500	10.81	467,713,304	10.81
- швейцар франкінде	396,207,057	6.95	386,652,364	6.95
	207,320,869	3.42	209,046,955	3.42
<i>Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер</i>				
Алынған несиелер	110,950,843		108,358,658	
- Ресей рублінде	110,950,843	11.00	108,358,658	7.49
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
- теңгеде	53,375,556		52,763,056	
	53,375,556	9.92	52,763,056	8.12
	1,347,667,761		1,383,912,836	
Несиелердің ағымдағы бөлігі	132,382,358		202,124,534	
Несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	1,215,285,403		1,181,788,302	
	1,347,667,761		1,383,912,836	

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, дисконтты негізде көрсетілген келесі несиелер төмендегідей өтелуі тиіс:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
1 жыл ішінде	27,148,700	184,904,431
1 жылдан 2 жылға дейін	1,174,923	1,174,923
2 жылдан 3 жылға дейін	135,181,317	1,174,923
3 жылдан 4 жылға дейін	1,174,923	21,793,042
4 жылдан 5 жылға дейін	1,436,827	1,174,923
5 жылдан астам	56,078,089	57,514,915
	222,194,779	267,737,157

Алынған несиелер

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2021 ж. қаңтарда Компания 2015 ж. 26 ақпанда жасалған «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен кредиттік желі беру туралы Келісім шеңберінде 25,000,000 мың теңге сомасына несиені мерзімінен бұрын өтеді.

«Банк ВТБ» ЖАҚ

2021 ж. желтоқсанда Компания «Московский кредитный банк» ЖАҚ несиені өтеу мақсатымен «Банк ВТБ» ЖАҚ-мен кредиттік шарт аясында 19,400,000,000 ресей рублі (112,714,000 мың теңге) мөлшеріндегі несиені қаражатын игерді. Несиені бойынша пайыздар «Ресей Федерациясының негізгі мөлшерлемесі + 2.75%» пайыздық мөлшерлемесі бойынша тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2024 ж. желтоқсанда біржолғы төлеммен өтелуі тиіс (32 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар төмендегілерді қамтыды:

	<u>Өтеу күні</u>	<u>Биржалар</u>	<u>2021 ж. 31 желтоқсан</u>	<u>2020 ж. 31 желтоқсан</u>
Бағасы бойынша орналастырылған облигациялар³				
АҚШ долларындағы 6.95%-дық				
Еурооблигациялар (105.521%)	2042 ж. 10 шілде	LSE/KASE	396,207,057	386,652,364
Теңгедегі 11.5%-дық Облигациялар (100%)	2034 ж. 3 қазан	KASE	308,433,333	308,433,333
Швейцар франкіндегі 3.638%-дық				
Еурооблигациялар (100%)	2022 ж. 20 маусым	SIX Swiss	89,207,997	90,035,750
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық	2023 ж. 5	Exchange		
Еурооблигациялар (100%)	желтоқсан	SIX Swiss	79,713,118	80,015,596
Теңгедегі 9.25%-дық Облигациялар (100%)	2024 ж. 15 қараша	Exchange	76,830,729	76,830,729
Теңгедегі Инфляция мөлшерлемесі +2.52% (9.92%) облигациялар (100%)	2026 ж. 25 сәуір	KASE	53,375,556	52,763,056
	2034 ж. 12			
Теңгедегі 11.5%-дық Облигациялар (100%)	қыркүйек	KASE	41,379,999	41,379,999
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық	2023 ж. 5	SIX Swiss		
Еурооблигациялар (104.238%)	желтоқсан	Exchange	38,399,754	38,995,609
Теңгедегі 11%-дық Облигациялар (100%)	2027 ж. 23 шілде	KASE	26,184,028	26,184,028
Теңгедегі 2%-дық Облигациялар (100%)	2034 ж. 20 тамыз	KASE	15,741,411	14,885,215
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар жиыны			<u>1,125,472,982</u>	<u>1,116,175,679</u>
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі			105,233,658	17,220,103
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ұзақ мерзімді бөлігі			<u>1,020,239,324</u>	<u>1,098,955,576</u>
			<u>1,125,472,982</u>	<u>1,116,175,679</u>

Несиелердің әділ құны 31 Ескертуде ұсынылған.

³ Жақша ішіндегі пайыз номиналдан облигацияларды/еурооблигацияларды орналастыру құнын білдіреді (сыйақымен / дисконтпен немесе номиналы бойынша)

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Кредиттік келісімдер және оларды бұзу

Шығарылған борыштық бағалы қағаздармен байланысты талаптар бизнесті өзгертумен және мүлікті иеліктен алумен; басқа да заңды тұлғалармен қосылу және қауымдасумен байланысты талаптардан тұрады, алайда осы талаптармен шектелмейді. Борыштық бағалы қағаздар шығару шарттарында белгіленген дефолт оқиғасы болған жағдайда инвесторлар шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша берешекті өтеуді талап етуге құқылы.

«Банк ВТБ» ЖАҚ-мен Кредиттік келісім шеңберінде 2021 ж. 31 желтоқсанның бастап және одан әрі тоқсандық негізде Топтың шоғырландырылған деректері негізінде есептелетін EBITDA-ға Таза борыш, Пайыздарды өтеу коэффициенті және Өтеу коэффициенті (ол (a) борышкерлердің жалпы EBITDA-ның Топтың EBITDA-ға қатынасын; (b) борышкерлердің жалпы түсімінің Топтың түсіміне қатынасын; (c) борышкерлер активтерінің жалпы баланстық құнының Топ активтерінің баланстық құнына қатынасын қамтиды) сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді сақтау көзделген. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалған. Сонымен қатар, 2021 ж. 30 желтоқсанында Компания «Банк ВТБ» ЖАҚ-дан егер Топтың кез келген қатысушысы активтерінің құны оның міндеттемелерінен аз болса (шартты және перспективті міндеттемелерді ескере отырып), кросс-дефолтқа және дәрменсіздікке қатысты Кредиттік келісім талаптарын сақтамауды бұзушылық деп санау құқығынан бас тарту туралы келісім-хат (вейвер) алды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Қаржылық қызметтен ақша ағындары мен міндеттемелердің өзгеруін салыстыру

	2021 ж.			2020 ж.		
	Несилер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау бойынша міндеттеме (18 Ескерту)	Жиыны	Несилер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау бойынша міндеттеме (18 Ескерту)	Жиыны
1 қаңтарға	1,383,912,836	34,485,505	1,418,398,341	1,295,334,267	42,705,375	1,338,039,642
Қаржылық қызметтен ақша ағымдарымен байланысты өзгерістер						
Несие бойынша негізгі борышты төлеу	(187,969,133)	-	(187,969,133)	(126,036,901)	-	(126,036,901)
Алынған несиелер бойынша түсімдер	137,014,000	-	137,014,000	146,306,149	-	146,306,149
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	-	(10,429,283)	(10,429,283)	-	(10,339,771)	(10,339,771)
Қаржылық қызметтен ақша ағымдарына байланысты өзгерістер жиыны	(50,955,133)	(10,429,283)	(61,384,416)	20,269,248	(10,339,771)	9,929,477
Басқа да өзгерістер						
Шетел валюталарының айырбас бағамдары өзгерісінің әсері	11,800,193	-	11,800,193	56,494,657	-	56,494,657
Ақша ағымдарын хеджирлеу (14 Ескерту)	(823,250)	-	(823,250)	15,251,400	-	15,251,400
Жаңа жалдау шарттары	-	121,876	121,876	-	3,663,838	3,663,838
Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша алынған несиелерді және еншілес ұйымдардан пайызсыз несиелерді әділ құнына дейін түзету (6 Ескерту)	(2,368,304)	-	(2,368,304)	(3,087,805)	-	(3,087,805)
Пайыздар бойынша шығындар және дисконт амортизациясы	106,391,981	3,763,077	110,155,058	107,727,839	5,079,203	112,807,042
Төленген пайыздар	(97,098,725)	(3,664,793)	(100,763,518)	(101,103,599)	(6,463,965)	(107,567,564)
Басқа да өзгерістер	(3,191,837)	34,487	(3,157,350)	(6,973,171)	(159,175)	(7,132,346)
Міндеттемелерге байланысты басқа да өзгерістер жиыны	14,710,058	254,647	14,964,705	68,309,321	2,119,901	70,429,222
31 желтоқсанға	1,347,667,761	24,310,869	1,371,978,630	1,383,912,836	34,485,505	1,418,398,341

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

16. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

	2021 ж.	2020 ж.
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыстар	11,482,376	8,120,598
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгерісі	(295,335)	(215,796)
	11,187,041	7,904,802

Төменде ресми белгіленген мөлшерлеме бойынша салық салуға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды 31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші табыс салығы бойынша шығыстармен салыстыру берілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Салық салуға дейінгі пайда	121,729,013	71,875,741
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыс	24,345,803	14,375,148
Салық есептеу мақсаттары үшін салық салынбайтын кірістердің салықтық әсері және өзге әсер:		
Салық салынбайтын кірістер	(12,863,427)	(6,254,550)
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгерісі	(295,335)	(215,796)
Пайда мен шығындарда көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	11,187,041	7,904,802

Активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен жеке қаржылық есептілікте көрсетілген сомалар арасындағы уақытша айырмаларға қаржылық жағдай туралы тиісті жеке есептердің күніне қолданылатын ресми белгіленген салық мөлшерлемелерін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сомалары мыналарды қамтыды:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық активтері:		
Көшірілген салық шығындары	69,134,504	69,289,258
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттеме	8,313,019	7,532,913
Жалдау бойынша міндеттеме	4,919,671	6,919,748
Берілген несиелерді әділ құнына дейін түзету	4,604,440	4,911,020
Басқасы	4,854,257	5,212,930
	91,825,891	93,865,869
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:		
Негізгі құралдар және басқа да ұзақ мерзімді активтер	(246,954,905)	(238,388,482)
Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша алынған несиелерді және еншілес ұйымдардан пайызсыз несиелерді әділ құнына дейін түзету	(46,550,677)	(47,322,371)
Басқасы	(6,784)	(8,390)
	(293,512,366)	(285,719,243)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиыны	(201,686,475)	(191,853,374)
	2021 ж.	2020 ж.
Жыл басындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелер	(191,853,374)	(182,852,468)
Пайда және шығында көрсетілген	(11,187,041)	(7,904,802)
Еншілес ұйымдарға инвестицияларда көрсетілген	1,353,940	(1,096,104)
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелер	(201,686,475)	(191,853,374)

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

17. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК ШАРТТАРЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

29 Ескертуде көрсетілгендей, Компания «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ және «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС ұйымдары және «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорны алған несиелер бойынша банктерге қаржылық кепілдік ұсынған. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 15,476,376 мың теңгені, «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС бойынша 13,952,849 мың теңгені және «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорны бойынша 523,834 мың теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 15,634,307 мың теңге, «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС бойынша 14,828,953 мың теңге және «Транстелеком» АҚ бойынша 1,668,281 мың теңге).

Компания сондай-ақ кейбір еншілес ұйымдар алған несиелер бойынша берілген қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелерді мойындады. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер 11,612,037 мың теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: 5,533,024 мың теңге) (29 Ескерту).

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер келесі валюталарда берілген:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Теңге	37,450,575	34,654,274
Еуро	2,566,438	1,326,084
АҚШ доллары	1,548,083	1,684,207
	41,565,096	37,664,565

18. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
Бір жылдың ішінде	18,090,124	17,084,968	17,218,292	16,208,558
Екі жылдан бес жылды қоса алғанда	10,444,453	7,225,901	25,232,691	18,276,947
Жиыны	28,534,577	24,310,869	42,450,983	34,485,505
Болашақ қаржы шығындарын шегергенде	(4,223,708)	-	(7,965,478)	-
Жалдау міндеттемелерінің ағымдағы құны	24,310,869	24,310,869	34,485,505	34,485,505
12 ай ішінде өтеуге жататын берешек сомасын шегергенде		(17,084,968)		(16,208,558)
12 айдан кейін өтеуге жататын сома		7,225,901		18,276,947

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыз сомасын есептеу 11.2%-дан 15%-ға дейінгі тиімді пайыздық мөлшерлемелерге негізделеді (2020 ж. 31 желтоқсан: 11.7%-дан 15%-ға дейін).

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Барлық жалдау міндеттемелері теңгемен көрсетілген.

19. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Еңбек қызметі аяқталуына байланысты төленетін сыйақылар жоспары мен қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар

ҚР заңнамасына сәйкес зейнетақылық аударымдар қызметкерлердің міндеттемесі болып табылады және Компанияның көзделген міндеттемелерден басқа, қызметкерлердің алдында олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін төлемдер бойынша не ағымдағы, не болашақ міндеттемелері жоқ.

2019 ж. ішінде Компания келесі 5 жыл ішінде қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында зейнеткерлікке ерте шығу жөніндегі ережені (бұдан әрі – «1 Ереже») бекітті. 1 Ереже заңдарда белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл қалған қызметкерлерге қолданылады.

2021 ж. ішінде Компания қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында Компанияның және оның еншілес ұйымдарының босатылатын қызметкерлеріне өтемақы төлеу Ережелерін (бұдан әрі – «2 Ереже») бекітті. 2 Ереже лауазымдары оңтайландырудың әсеріне ұшырайтын және тараптардың келісімі бойынша еңбек шарттары бұзылған қызметкерлерге өтемақы төлеу тәртібін айқындайды.

Қызметкерлерге еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар және өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар 1 Ережеге, 2 Ережеге және Компания мен оның еңбек ұжымы арасында жасалған 2021-2023 жылдарға арналған Ұжымдық шартқа сәйкес төленеді.

Осы құжаттарға сәйкес Компания келесідей негізгі төлемдер мен жеңілдіктерді қорға айналдырылмаған жоспар шеңберінде қамтамасыз етеді:

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар:

- зейнетке шығу кезіндегі бір жолғы жәрдем;
- 1 Ережеге сәйкес саладағы жұмыс өтіліне байланысты еңбек шартын мерзімінен бұрын бұзу кезіндегі біржолғы төлем;
- қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін кемінде 70 мың теңге және айына 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде біржолғы тәртіппен қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейінгі барлық кезеңде немесе 1 Ережеге сәйкес ай сайынғы негізде төленетін жәрдемақы;
- 2 Ережеге сәйкес еңбек шарты бұзылған күннен бастап алты ай ішінде айына кемінде 70 мың теңге және 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде жәрдемақы
- зейнеткерлерге мереке күндері материалдық көмек;
- зейнеткерлерге санаторлық-курорттық сауықтыруға жолдамалар ұсыну;
- зейнеткерлердің салттық қызметтеріне ақы төлеуге материалдық көмек;
- зейнеткерлерге мерейтойлық күндерге бір жолғы материалдық көмек;
- зейнеткерлерге тіс протездеу үшін шығындарды өтеу;
- зейнеткерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысын төлеуге шығындарды өтеу.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер:

- қызметкерлерге санаторлық-курорттық емделуге материалдық көмек;
- қызметкерлерге тіс протездеу ақысының шығындарын өтеу;
- мерейтойлық күндерге қызметкерлерді бір жолғы көтермелеу;
- қызметкерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысының шығындарын өтеу.

Бұл бағдарламалар қаржыландырылмайды. Компанияның осы бағдарламаларға қатысты саясаты міндеттемелерді жабу үшін активтерді жинақтауды көздемейді, бағдарлама қызметкерлер тарапынан қосымша жарналарды талап етпейді.

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар жөніндегі міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	8,468,066	8,551,320
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	3,466,662	2,227,889
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	11,934,728	10,779,209

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші міндеттемелердің келтірілген құнының қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Жылдың басындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	10,779,209	10,052,973
Есепті кезең қызметтерінің құны	305,915	559,604
Өткен жылдар қызметтерінің құны	274,354	-
Пайыздық шығыстар	1,110,259	914,820
Қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық шығын/(пайда)	302,973	(529,606)
Пайда мен шығындарда танылған шығыстардың жиыны	1,993,501	944,818
Өзге жиынтық (кірісте)/шығында танылған актуарлық қайта бағалау:	(53,483)	425,324
- қаржылық жорамалдардың өзгеруі	72,871	(202,617)
- тәжірибеге негізделген түзетулер	(72,981)	626,035
- демографиялық жорамалдардың өзгеруі	(53,373)	1,906
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(784,499)	(643,906)
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	11,934,728	10,779,209

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде пайдалар мен шығындарда танылған, еңбек қызметін аяқтау және қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар жөніндегі міндеттемелер сомасының жиынтығы былайша берілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Өткізудің өзіндік құны (24 Ескерту)	1,757,238	1,039,336
Жалпы және әкімшілік шығыстар (25 Ескерту)	236,263	(94,518)
Жыл іші пайда мен шығында танылған жиыны	1,993,501	944,818

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Компания міндеттемелерін есептеу Компанияның қызметкерлерінің және зейнеткерлерінің саны, жасы, жынысы мен өтіл жылдары мен қызметкерлер санының өзгеруі бойынша нақты деректер, сонымен бірге өлім деңгейі бойынша жарияланып отыратын статистика деректерінің негізінде дайындалған, 1 Ережені пайдалану мүмкіндігі берілетін барлық қызметкерлер оларды ең төменгі қажетті жасқа жеткен кезде, яғни заңнамамен белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл бұрын пайдаланады деп күтілуде. Зейнетке шыққаннан кейін жұмыс істейтін және зейнеткерлікке шыққан бұрынғы қызметкерлер үшін орташа өмір сүру ұзақтығы ерлер үшін 14.3 жасты және әйелдер үшін 18.4 жасты құрайды.

Қаржылық жағдай туралы жеке есепті жасау күніне өзге де елеулі жорамалдар төменде берілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Дисконт мөлшерлемесі	10.4%	10.3%
	4.2%	4.2%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	5.3%	4.6%
Болашақта ең төмен еңбекақының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	5.6%	7.1%
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)

Актuariй жүргізген сезімталдық талдауына сай қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің максималды жоғарылауы 4.6%-ды құрайды. Бұл жағдай дисконттау мөлшерлемесін 1%-ға төмендетсе орын алады.

Жоғарыда келтірілген сезімталдықты талдау еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің нақты өзгерістерін көрсетпеуі мүмкін, себебі жорамалдардың бір-бірінен бөлек өзгеруі екіталай (кейбір жорамалдар өзара байланысты).

Сонымен қатар, сезімталдықты талдау кезінде еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің келтірілген құны есепті күнге болжанатын шартты бірлік әдісі бойынша есептелді. Дәл осындай әдіс қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде қолданылды.

Сезімталдықты талдау кезінде пайдаланылған әдістер мен жорамалдар алдыңғы жылдары пайдаланылғаннан ерекшеленбейді.

20. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға сауда кредиторлық берешек	39,323,232	22,486,739
Байланысты тараптарға сауда кредиторлық берешек	12,731,094	9,553,815
	52,054,326	32,040,554

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда берілген:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Теңге	51,804,622	31,836,819
Ресей рублі	249,704	194,913
Басқа валюталарда	-	8,822
	52,054,326	32,040,554

21. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Сатып алушылар – байланысты тараптармен жасалған шарттар бойынша алынған аванстар	26,449,908	1,287,470
Сатып алушылар – үшінші тараптармен жасалған шарттар бойынша алынған аванстар	3,877,305	3,760,551
Келешек кезеңдер кірістері	192,492	-
	30,519,705	5,048,021

Есепті кезеңде танылған және жыл басында алынған аванстар қалдығының құрамына енгізілген түсім 5,043,453 мың теңгені құрады (2020 ж.: 27,298,683 мың теңге).

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер есепті күннен кейінгі келесі 12 ай ішінде түсім ретінде танылатын болады.

22. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Қолданылмаған демалыстар және қызметкерлерге басқа да сыйақылар бойынша резервтер	8,898,179	9,375,647
Алынған аванстар	80,812	108,441
Бағалау міндеттемелері	-	4,496,537
Басқалары	1,251,456	555,351
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер жиыны	10,230,447	14,535,976
Тапсырма шарты бойынша міндеттеме	5,201,144	5,245,166
Міндетті зейнетақы жарналары, әлеуметтік сақтандыруға аударымдар және міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар	3,977,580	2,537,276
Еңбекақы бойынша берешек	1,061	32,953
Басқалары	1,994,544	1,811,769
Басқа да қаржылық міндеттемелер жиыны	11,174,329	9,627,164
	21,404,776	24,163,140

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тапсырма шарты бойынша міндеттеме жолаушылар вагондарының вагон жиынтықтарын жинау және сатып алу туралы шарттарды орындау мақсатында «Тұлпар» вагон жөндеу зауыты» ЖШС атынан және оның ақша қаражаты есебінен Іс-әрекет етуді тапсыру шарттарымен көзделген Компанияның міндеттемесі болып табылады (13 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қаржылық міндеттемелер көбінесе теңгемен берілген.

23. ТҮСІМ ЖӘНЕ БАСҚА ДА КІРІСТЕР

	2021 ж.	2020 ж.
Қызмет көрсетуден түскен түсім	579,696,982	462,730,139
Айыппұлдардан кірістер	6,605,817	6,852,552
Тауарларды үшінші тараптарға сатудан кірістер	2,535,338	3,566,350
	588,838,137	473,149,041

579,626,258 мың теңге мөлшеріндегі түсім және өзге кірістер уақыт ішінде (2020 ж.: 462,657,253 мың теңге), 9,211,879 мың теңге мөлшерінде – белгілі бір уақыт сәтінде (2020 ж.: 10,491,788 мың теңге) танылды.

562,346,847 мың теңге мөлшеріндегі түсім байланысты тараптардан алынды (30 Ескерту) (2020 ж.: 445,578,879 мың теңге). Қызмет көрсетуден түскен түсім негізінен «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымына магистральдық теміржол желісі қызметін көрсетуден түскен кірістер болып табылады.

«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымына халықаралық транзиттік қатынаста магистральдық теміржол желісі қызметін көрсетуден 232,861,407 мың теңге мөлшеріндегі түсім, халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша қызметтерге тарифтерге Компания белгілеген 0.604 коэффициентіне сәйкес танылды (2020 ж.: 210,730,472 мың теңге мөлшерінде, Компания белгілеген 0.5 - 0.981 аралығындағы коэффициенттерге сәйкес).

24. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2021 ж.	2020 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	128,528,299	109,419,231
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер	101,620,438	74,776,686
Тозу және амортизация	76,445,755	77,479,272
Материалдар мен қорлар	26,010,834	24,842,870
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда, мүлік салығы және басқа да салықтар	22,541,013	22,536,830
Жөндеу және қызмет көрсету	16,545,837	14,965,937
Электр энергиясы	8,548,376	7,586,965
Отын және жанар-жағармай материалдары	5,797,555	6,220,955
Коммуналдық шығыстар мен ғимараттарды ұстау	4,754,923	4,076,410
Күзету қызметтері	3,676,156	3,325,083
Жалдау бойынша шығыстар	2,277,016	600,661
Байланыс қызметтері	2,156,428	2,329,879
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша шығыстар және басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (19 Ескерту)	1,757,238	1,039,336
Сақтандыру	1,602,507	1,418,515
Іссапар шығыстары	739,723	564,238
Басқа да шығыстар	11,986,900	13,015,377
	414,988,998	364,198,245

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

25. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2021 ж.	2020 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	24,966,205	22,881,347
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда, мүлік салығы және басқа да салықтар	2,732,239	3,442,069
Тозу және амортизация	2,674,323	2,764,033
Бөгде ұйымдардың басқа да қызметтері	2,509,612	973,972
Әлеуметтік сала объектілерін ұстау шығындары	881,179	1,611,212
Мерекелік және мәдени-бұқаралық іс-шараларды өткізуге арналған шығыстар	841,734	472,322
Консультациялық, аудиторлық және заң қызметтері	696,946	447,079
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды ұстау	634,307	544,255
Дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға және берілген қысқа мерзімді аванстардың құнсыздануына резерв есептеу/(қалпына келтіру)	510,373	(187,230)
Іссапар шығыстары	484,734	337,981
Байланыс қызметтері	282,283	295,646
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығыстарын есептеу/(қалпына келтіру) және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (19 Ескерту)	236,263	(94,518)
Күзет қызметі	166,679	214,573
Материалдар	141,588	393,528
Басқа да шығыстар	4,328,357	3,483,188
	42,086,822	37,579,457

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

	2021 ж.	2020 ж.
Берілген несиелер бойынша пайыз түріндегі кіріс	68,966,879	66,236,161
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша пайыздар түріндегі кіріс	5,859,506	2,979,747
Берілген кепілдіктер бойынша кірістер	2,914,030	4,066,717
Қаржылық міндеттемелер бойынша пайыз мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен кірістер	-	29,183,000
Басқа да қаржылық кірістер	1,442,965	5,954,901
	79,183,380	108,420,526

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

	2021 ж.	2020 ж.
Пайыздар бойынша шығындар және несиелер бойынша дисконт амортизациясы	106,392,519	107,631,713
Жалдау бойынша пайыздық шығындар	3,763,077	5,079,203
Берілген кепілдіктер бойынша күтілетін кредиттік шығындар	101,453	12,168,150
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны және комиссияларды өтеу	-	24,220,784
Басқа да қаржылық шығындар	48,971	454,012
	110,306,020	149,553,862

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

28. АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

Акцияға шаққандағы базалық пайда ретінде акцияға шаққандағы пайда жыл ішіндегі шығарылған жай акциялардың орташа өлшемді саны негізінде саналады. Жай акциялар бойынша сома мен көбейту әсеріндегі жай акциялардың сомасы тең, өйткені Компанияның көбейту әсерін жасаушы құралдары жоқ. 2021 және 2020 жж. ішінде Компанияда сондай-ақ талдау әсері бар құралдар болған жоқ.

	2021 ж.	2020 ж.
Жай акциялардың орташа өлшемді саны	496,674,099	496,654,806
Жыл іші пайда (мың теңге)	110,541,972	63,970,939
Жай акцияға шаққандағы пайда (теңге)	223	129

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Материалдық емес активтерді қоспағандағы таза активтер	1,669,012,715	1,561,196,410
Айналымдағы жай акциялардың саны (тіркелген)	496,692,665	496,654,806
Бір акцияның баланстық құны (теңге) ⁴	3,360	3,143

29. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның «Жезқазған - Бейнеу» және «19 Жол айырығы - Достық» теміржол желілерінің құрылысы, ұзын өлшемді рельстерді сатып алу, сонымен қатар «Құрық портында сал кешенін салу және әмбебап жүк және жолаушылар салдарын пайдалану» жобасы бойынша жалпы сомасы 170,944,618 мың теңгеге міндеттемелері болды (2020 ж.: 176,826,568 мың теңге).

Басқа да шарттық міндеттемелер

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымында Компаниямен бірлесіп «Ақтау Теңіз Солтүстік терминалы» ЖШС, «Сбербанк России» АҚ ЕБ және Inter Port Development PTE LTD жүк тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді болашақта сақтау жөніндегі қызметтерді көрсету туралы 2015 ж. 28 желтоқсандағы келісім (бұдан әрі – «Келісім») бар.

Осы Келісімнің талаптары «KTZ Express» АҚ 10 жылға қызметтердің минималды мөлшерін сатып алу жөніндегі және «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымының осындай көлемдер үшін елеулі төлемдер төлеуі туралы міндеттемесі көзделген.

Компания басшылығы Келісім бойынша қызмет көрсету кезеңінің басталу күні келген жоқ деп есептейді, себебі «KTZ Express» АҚ объектіні коммерциялық пайдаланудың басталу күні мен қызмет көрсету кезеңінің басталу күні туралы хабарлама алған жоқ және тараптар Келісім бойынша міндеттемелерді орындауға қатысты өзара іс-қимылды ұйымдастырмады. Компания басшылығы 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Келісім бойынша экономикалық пайдаларды қамтитын ресурстардың есептен шығу ықтималдығы жоғары емес деп есептейді.

⁴ Акциялардың баланстық құны KASE талаптарына сәйкес есептеледі.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Шартты міндеттемелер

Сот талаптары

Компания мүліктік залалды қайтару бойынша талаптар сияқты өзінің шаруашылық қызметіне қатысты түрлі сот қарауларына қатысады. Компания осыған ұқсас, қарастыру кезеңіндегі немесе әлеуетті талап арыздар жекеше немесе жиынтығында оның қаржылық жағдайына, қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелеріне немесе ақша қаражатының қозғалысына елеулі теріс әсер етпейді деп есептейді.

Қазақстандық салық салу жүйесіне байланысты шартты міндеттемелер

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкцияларының және өсімпұлдың әлеуетті сомасы 2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін. Кез келген мәлімделмеген талаптың сомасын немесе қолайсыз нәтиже ықтималдығының дәрежесін анықтау іс жүзінде мүмкін емес болып көрінеді.

Компания басшылығы ҚР тиісті заңнамасын Компанияның түсіндіруі дұрыс және салық позициясы расталады деп санайды. Алайда, салық органдары ҚР қолданыстағы салық заңнамасы бойынша басқа позицияны ұстануы, бұл Компанияның жеке қаржылық есептілігіне елеулі әсер етуі мүмкін.

Сақтандыру

ҚР-да сақтандыру саласы дамудың бастапқы сатысында. Бұл ретте Компанияның қызметкерлерді еңбек (қызметтік) міндеттерін орындау кезінде жазатайым оқиғалардан сақтандыруға, көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыруға, экологиялық сақтандыруға қатысты заңда белгіленген қажетті сақтандыру өтемі бар. Сонымен қатар, Компания қызметкерлерді ауырған жағдайға сақтандыру, мүлікті залалдан сақтандыру сияқты сақтандырудың ерікті түрлерін жүзеге асырады. Компанияның ҚР-ғы коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алған сақтандыру полистеріне сәйкес міндетті сақтандыру өтелімі бар.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Кепілдіктер

Кредиторлар	Кепілдік мақсаты	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы
Еуразиялық Даму Банкі	«АСУ «Энергодиспетчерлік тартым» жобаны қаржыландыру үшін «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорнының міндеттемелерін орындау	21 қазан 2024 ж.	3,066,285 мың. теңге
«HSBC Қазақстан» ЕБ» АҚ «HSBC Bank plc» және «HSBC Франция»-мен бірлесіп	Жүк электровоздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС міндеттемелерін орындау	27 мамыр 2027 ж.	71,770,689 еуро (35,103,044 мың. теңге) ⁵
	Жүк электровоздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС міндеттемелерін орындау	3 қыркүйек 2028 ж.	104,946,016 еуро (51,329,095 мың теңге) ⁵
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	20 желтоқсан 2036 ж.	12,861,805 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	5 шілде 2037 ж.	18,600,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	10 маусым 2039 ж.	12,537,182 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	30 шілде 2039 ж.	11,258,978 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	12 желтоқсан 2039 ж.	18,741,022 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Қазтеміртранс» АҚ міндеттемелерін орындау	28 тамыз 2032 ж.	4,658,780 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «KTZ Express» АҚ міндеттемелерін орындау	28 тамыз 2032 ж.	33,263,983 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	23 сәуір 2040 ж.	20,000,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	10 желтоқсан 2040 ж.	20,000,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	14 қыркүйек 2041 ж.	14,700,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Қазтеміртранс» АҚ міндеттемелерін орындау.	30 қараша 2035 ж.	23,329,774 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «KTZ Express» АҚ міндеттемелерін орындау	30 қараша 2035 ж.	51,692,480 мың теңге

⁵ Компания қаржылық кепілдіктер берген еншілес ұйымдар мен бөгде кәсіпорындар алған несиелер бойынша қаржылық ковенанттар көзделген. Осы несиелер бойынша кепілдіктің жалпы сомасы 131,974,685 мың теңгені құрайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Кредиторлар	Кепілдік мақсаты	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы
«Қазақстанның Даму банкі» АҚ	Нұр-Сұлтан қаласындағы халықаралық әуежайды жаңартуды қаржыландыру үшін «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ міндеттемелерін орындау	28 наурыз 2033 ж.	22,500,000 мың теңге ⁵
	Ақтөбе қаласында рельс-арқалық зауытының құрылысын қаржыландыру үшін «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС міндеттемелерін орындау	5 шілде 2033 ж.	18,007,789 мың теңге ⁵
	Теміржол желісі бойында платформаның бағдарламалық кешенін салу бойынша «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорын міндеттемелерін орындау	30 маусым 2024 ж.	7,487,073 мың теңге
	Жолаушылар вагондарын сатып алуды қаржыландыру үшін «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның еншілес ұйымы «Вагонсервис» АҚ міндеттемелерін орындау	5 наурыз 2035 ж.	5,034,757 мың теңге ⁵

17 Ескертуде осы кепілдіктердің баланстық құны көрсетілген.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Кредиторлар алдында есепті күнге дейін міндеттемелердің орындалмауын болдырмау үшін Компания «Қазақстан Даму банкі» АҚ-мен жасалған қаржылық кепілдік шарттары шеңберінде 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық коэффициенттерді қолданбау туралы келісім-хат алды. Еншілес ұйымдар «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС және «ҚТЖ-Жолаушылар локомотивтері» ЖШС алған 86,432,139 мың теңге жалпы сомаға HSBC Франция банкінен алған несиелер бойынша Компания қаржылық және қаржылық емес талаптарға қатысты талапты орындауы қажет: Компанияда үш корпоративтік рейтингтің (S&P, Fitch, Moody's) BB-ден төмен емес деңгейде кез келген екеуі болуы тиіс. 2021 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұл талап орындалған.

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Егер бір тарап екінші тарапты бақылау мүмкіндігіне ие болса, немесе қаржылық не операциялық шешімдерді басқа тарап қабылдау кезінде келесі тарапқа біршама ықпал етуді жүзеге асыратын болса, берілген жеке қаржы есептілігінің мақсаттары үшін осы тараптар байланысты тараптар ретінде қарастырылады. Сондай-ақ байланысты деп Компаниямен бірге бақыланатын тараптар да саналады. Байланысты тараптардың ықтимал байланыстарын қарастырғанда әрбір жағдайда тараптардың құқықтық нысанына ғана емес, олардың қарым-қатынас мәніне назар аударылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар жасаса алмайтын мәмілелер жасай алады, және байланысты тараптардың арасындағы келісімдер байланысты емес тараптар арасындағы талаптар, ережелер мен сома негізінде жүзеге аспауы мүмкін.

Компания байланысты тараптарымен елеулі мәмілелер жүргізген немесе 31 желтоқсандағы жағдай бойынша елеулі төленбеген сальдосы болған байланысты тараптармен қарым-қатынастар сипаты төменде көрсетілген.

		Акционер	Компанияның қауымдастырыл- ған кәсіпорындары	Компания қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акционер тобына кіретін компаниялар	Компанияның еншілес ұйымдары
Байланысты тараптардың тауарлар мен қызметтер үшін берешегі, соның ішінде берілген аванстар						
	2021 ж.	-	276,489	-	138,983	1,779,282
	2020 ж.	-	203,995	-	1,591,205	10,663,935
соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға резерв және берілген аванстардың құнсыздануы						
	2021 ж.	-	(11)	-	(10,488)	-
	2020 ж.	-	(24,380)	-	(10,452)	(490,687)
Байланысты тараптарға тауарлар, қызметтер және ұзақ мерзімді активтер үшін берешек, соның ішінде алынған аванстар						
	2021 ж.	-	5,128,054	-	2,027,327	32,349,878
	2020 ж.	-	4,919,902	-	1,015,465	5,143,178
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты						
	2021 ж.	-	-	-	-	5,200,855
	2020 ж.	-	-	-	-	5,244,713
Берілген несиелер						
	2021 ж.	-	-	-	-	896,176,983
	2020 ж.	-	-	-	-	881,312,754
соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға резерв						
	2021 ж.	-	-	-	-	(4,985,032)
	2020 ж.	-	-	-	-	(9,346,271)
Алынған несиелер						
	2021 ж.	128,769,489	-	-	-	24,399,886
	2020 ж.	126,093,431	-	-	-	48,766,266
Жалдау бойынша міндеттемелер						
	2021 ж.	24,963	24,089,607	-	-	8,073
	2020 ж.	117,530	34,217,777	-	-	13,902

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші байланысты тараптармен мәмілелер төмендегідей көрсетілген:

		Акционер	Компанияның қауымдасты- рылған кәсіпорындары	Компания қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акционер тобына кіретін компаниялар	Компанияның еншілес ұйымдары	Басқа байланысты тараптар ⁶
Тауарлар мен қызметтерді сату	2021 ж.	-	240,700	-	70,474	562,035,673	-
	2020 ж.	-	253,636	7,094	58,024	445,260,125	-
<i>Күтілетін кредиттік шығындарға және берілген аванстардың құнсыздануына қалпына келтірілген/ (есептелген) резервтер</i>	2021 ж.	-	24,369	-	(36)	-	-
	2020 ж.	-	(24,377)	130	(20)	159,762	-
Тауарларды, қызметтерді және ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	2021 ж.	-	12,876,964	-	6,846,764	120,260,994	-
	2020 ж.	-	32,205,029	-	3,196,016	93,192,636	-
Несиелерді беру	2021 ж.	-	-	-	-	3,899,613	-
	2020 ж.	-	-	-	-	24,712,900	-
Берілген несиелерді өтеу	2021 ж.	-	-	-	-	3,914,742	-
	2020 ж.	-	-	-	-	60,898,695	-
Несиелерді алу	2021 ж.	-	-	-	-	24,300,000	-
	2020 ж.	-	-	-	-	22,010,095	-
Алынған несиелерді өтеу	2021 ж.	1,174,923	-	-	-	48,613,720	-
	2020 ж.	1,174,923	-	-	-	-	-
Қаржылық кірістер	2021 ж.	-	1,144,447	-	-	69,163,335	157,931
	2020 ж.	-	3,293,387	-	-	66,631,018	-
Қаржылық шығыстар	2021 ж.	9,567,010	3,726,439	-	-	2,593,025	-
	2020 ж.	9,383,199	10,815,189	-	-	3,509,829	5,501,628
Дивидендтер бойынша кірістер	2021 ж.	-	6,460,779	-	-	14,235,888	-
	2020 ж.	-	4,363,859	2,733,669	-	895,631	-
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	2021 ж.	-	-	-	-	12,661,512	-
	2020 ж.	-	-	-	-	30,668,760	-
Жарғылық капиталға салым	2021 ж.	3,785,900	-	-	-	-	-
	2020 ж.	-	-	-	-	-	-
Жаңа жалдау шарттары (Компания жалға алушы ретінде)	2021 ж.	-	25,180	-	-	-	-
	2020 ж.	-	3,662,447	-	-	-	-
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	2021 ж.	102,946	13,881,061	-	-	5,671	-
	2020 ж.	180,155	11,289,267	-	-	5,208,528	-

⁶ Өзге байланысты тараптар соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы өзге коммерциялық кәсіпорындарды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші Компания қатысушы болып табылатын еншілес ұйымдардан, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардан дивидендтер бойынша кірістер келесіні құрады:

	2021 ж.	2020 ж.
«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	7,392,246	-
«ЕТБ БТЛК» АҚ	6,460,779	4,363,859
«Кедентранссервис» АҚ	3,768,713	-
«Әскерилендірілген теміржол күзеті» ЖШС	2,382,041	-
«Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ	397,107	890,930
«Порт Курык» ЖШС	295,781	3,416
Logistic System Management B.V.	-	2,733,669
«Теміржолсу» АҚ	-	1,285
	20,696,667	7,993,159

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның Акционерден алған несиелері көбінесе өтеу мерзімі 13 - 50 жыл аралығына нарықтық мөлшерлемеден төмен 0.075% - 2% мөлшерлемемен алынған және бастапқы тану кезінде 5.4% бастап 11.5% дейінгі мөлшерлемелермен әділ құны бойынша көрсетілген.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдардың, қауымдастырылған кәсіпорынның, өзге де байланысты және үшінші тараптардың кейбір несиелері бойынша Компания банктер алдындағы міндеттемелердің орындалуына кепілдік беру мақсатында кепілдіктер берді (17 және 29 Ескертулер).

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдар шығарған кейбір борыштық бағалы қағаздар шетел валютасы бағамының өзгерісіне индекстеледі. 2021 ж. бағамның өзгерісіне байланысты Компания 9,359,208 мың теңге мөлшерінде пайданы таныды (2020 ж.: 73,193,845 мың теңге).

Акционер тобының құрамына кіретін компаниялармен, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындармен және басқа да байланысты тараптармен операциялар көбінесе «ҚазМұнайГаз «Ұлттық компаниясы» АҚ (дизель отыны мен бензин), «Транстелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазақтелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ (электр энергиясы), «КЕГОК» АҚ (электр энергиясы), «Қазпошта» АҚ (пошта қызметі), «Казахстан Инжиниринг «Ұлттық компаниясы» АҚ (машина жасау өнімі) және «Самұрық-Энерго» АҚ (электр энергиясы) операциялармен берілген.

Компанияның негізгі басқарушы қызметкерлеріне сыйақы

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші негізгі басқарушы қызметкерлер 15 адамнан тұратын Басқарма мен Директорлар кеңесінің мүшелерінен тұрады (2020 ж.: 15 адам). 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақының жалпы мөлшері 806,877 мың теңгені құрады және ол пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есепте еңбекақы бойынша шығыстарға қосылған (2020 ж.: 601,820 мың теңге). Негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген сыйақы көбінесе келісімшарттармен белгіленген еңбекақы және операциялық нәтижелерге негізделген сыйлықақылар бойынша шығыстардан тұрады.

**31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ.
ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ**

Компанияның негізгі қаржы құралдарына берілген және алынған несиелер, шығарылған борыштық бағалы қағаздар (облигациялар), жалдау бойынша міндеттемелер, ақша қысқа мерзімді салымдар, сондай-ақ сауда дебиторлық және сауда кредиторлық берешектер жатады. Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелдер, шетелдік валюта бағамының өзгеруі мен кредиттік тәуекелдер Компанияның қаржы құралдары бойынша негізгі тәуекелдері болып табылады. Компания барлық қаржы құралдары бойынша пайда болатын өтімділік пен нарық тәуекелдерін де бақылап отырады.

Капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқару

Компания капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқарып отырады, себебі Компания Акционер үшін пайданы барынша арттырғанда кәсіпорын үздіксіз қызметін капитал мен қарыз балансын оңтайлау арқылы жалғастыра алатынына сенімді болуы керек. Компанияның жалпы стратегиясы 2020 ж.-мен салыстырғанда өзгерген жоқ.

Компанияда капиталдың минималды көлеміне қатысты талаптары жоқ.

Компанияның капитал құрылымы таза қарыз қаражатынан (ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергеннен кейінгі несиелер, борыштық бағалы қағаздар мен жалдау бойынша міндеттемелер) және жарғылық капитал, шетелдік валютаны қайта бағалаудан резерв, хеджирлеу резерві және бөлінбеген пайданы қамтитын Компания капиталынан тұрады.

Қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары

Тәуекелді басқару – Компания қызметінің маңызды элементі. Компания тәуекелдердің дәрежесі мен шамасы бойынша тәуекелге ұшырағыштық талданатын тәуекелдер бойынша ішкі есептер арқылы Компанияның операцияларына жататын қаржылық тәуекелдерді бақылайды және басқарады. Бұл тәуекелдер нарық тәуекелін (валюта тәуекелін, баға тәуекелін және әділ құнға қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қоса алғанда), өтімділік тәуекелін және ақша ағындарына қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қамтиды. Төменде Компанияның тәуекелдерді басқару саясатының сипаттамасы берілген.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел нарық бағаларының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ықтимал ауытқуынан тұрады. Компания нарықтық конъюнктураның теріс өзгерістерінен туындауы мүмкін ықтимал шығындарды мерзімді бағалау арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Компания үшін пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекел нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін білдіреді, ол Компанияның инвестицияларының жалпы кірістілігінің төмендеуіне және/немесе Компанияның несиелері мен шығарылған борыштық бағалы қағаздары бойынша ақша жылыстауының ұлғаюына әкелуі мүмкін. Компания пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелді валютадағы қаржылық құралдардың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау арқылы және тұрақты және құбылмалы пайыздық мөлшерлемедегі несиелер арасындағы дұрыс қатынасты қолдау арқылы шектейді.

Компанияның пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелге шалдыққыштығы негізінен Компанияның құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар несиелер мен борыштық бағалы қағаздарына байланысты.

Келесі кесте Компанияның салық салуға дейінгі пайдасы мен капиталының кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелерінің болуы мүмкін орынды өзгерістеріне (құбылмалы пайыздық мөлшерлемелермен кредиттерге әсерін тигізе отырып) сезімталдығын басқа айнмалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетеді.

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ⁷	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелерді ң ұлғаюы/ (азаяуы) ⁷	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері
Теңге	125/(25)	(625,000)/125,000	100/(25)	(500,000)/125,000
Ресей рублі	125/(25)	(1,379,825)/275,965	100/(25)	(1,083,587)/270,897

Валюталық тәуекел

Компания шетелдік валютада мәмілелерді жүзеге асырады, демек, валюталық бағам ауытқуларына ұшырау тәуекелі пайда болады.

Компанияның қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді берешегінің елеулі бөлігі АҚШ долларында, швейцариялық франкте және Ресей рубльдерінде көрсетілген. Берешек көрсетілген шетелдік валюталарға қатысты теңге бағамының өзгеруінің нәтижесінде айырбас бағамынан кіріс немесе шығын туындайды. 2021 ж. ішінде Компания бағам айырмасынан 2,693,527 мың теңге мөлшерінде шығынға ұшырады, оның көп бөлігі берілген және алынған несиелерге қатысты (2020 ж.: 21,692,932 мың теңге мөлшерінде пайда). Компания еншілес ұйымдарға шетел валютасы бағамының өзгерісіне индекстелген несиелер береді.

⁷ 1 базистік пункт – 0.01%

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Келесі кестеде басқа барлық параметрлер тұрақты шама болып қабылданған шартпен, Компанияның салық салынғанға дейінгі пайдасының АҚШ доллары, Ресей рублінің мен Швейцария франкінің ықтимал өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген.

	2021 ж. 31 желтоқсан			2020 ж. 31 желтоқсан		
	Айырбас бағамындағы ұлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері	Айырбас бағамындағы ұлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері
АҚШ доллары	13%/ (10%)	4,330,608/ (3,331,237)	-	14%/ (11%)	4,423,138/ (3,475,323)	-
Ресей рублі	13%/ (13%)	(14,455,338)/ 14,455,338	-	15%/ (15%)	(16,223,458)/ 16,223,458	-
Швейцар франкі	13%/ (10%)	24,211,951/ (18,624,578)	(26,951,713)/ 20,732,087	14%/ (11%)	26,322,003/ (20,681,574)	(29,266,574)/ 22,995,165

2015 ж. 7 тамызда Компания швейцар франкінде белгіленген қызмет көрсетуден түскен түсімнің теңгеге қатысты өзгеру тәуекелін төмендету мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүргізді. 2014 ж. 20 маусымда Швейцария қор биржасында шығарылған еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Хеджирлеу объектісі Швейцария франктеріндегі транзиттік тасымалдардан түсім болып табылады. Хеджирлеу нәтижесінде, 2021 ж. 823,250 мың теңге сомасына ықпал өзге жиынтық кірісте таза пайда түрінде көрсетілді (2020 ж.: 15,219,553 мың теңге таза шығын түрінде).

Кредиттік тәуекел

Компанияның қаржы құралдарымен контрагенттердің шарттар талаптарын орындамау нәтижесінде пайда болатын кредиттік тәуекел әдетте осы контрагенттердің алдында контрагент міндеттемелерінің шамасы Компанияның міндеттемелерінен асып түсетін сомалармен шектеледі. Компанияның саясаты бірқатар кредитке қабілетті контрагенттермен қаржы құралдарымен операциялар жасауды қарастырады. Кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды шамасы әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең.

Кредиттік тәуекел концентрациясы экономикалық жағдайлары немесе басқа да оқиғалары олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етуі мүмкін деген болжамға қатысты қызмет сипаттары ұқсас қарыз алушы топтары немесе бір қарыз алушыдан бірнеше берешек сомасы болғанда туындауы мүмкін.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары, негізінен, «тұрақты» BB+ кредиттік рейтингі бар «Қазақстан Халық банкі» АҚ-да орналастырылған (ақша қаражаты мен оның баламаларының 79%-ы).

Компанияда берілген кредит лимиттерінен асып кетпейтін, және барабар кредит тарихы бар тапсырыс берушілермен мәмілелер жасалатындай үнемді бақылауды қарастырып отыратын саясат әрекет етеді. Компания өз клиенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істейтіндігінің арқасында кредиттік тәуекел төмендейді.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Сонымен қатар, Компания банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырайды. Осыған байланысты Компанияның ең жоғары тәуекелі 29 Ескертуде көрсетілген кепілдіктер бойынша талаптар қойылған жағдайда Компания төлеуге міндетті болатын ең жоғары сомаға тең.

29 Ескертуде көрсетілгеннен басқа, Компания үшінші тараптардың міндеттемелері бойынша кепілгер болып табылмайды.

Өтімділік тәуекелі

Компания Акционердің талаптарына сай қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді қаржыландырудың өтімділік тәуекелін бақылап отырады. Компания барабар резервтерді, банктік несиелерді және қолжетімді кредит желілерін қолдау, қаржы активтері мен міндеттемелерін өтеу мерзімдерін салыстыру мен ақша қаражатының болжанған және нақты қозғалысын үнемі мониторинг жасау арқылы өтімділік тәуекелін басқарады.

Компания еншілес ұйымдармен бірлесіп ақша қаражатын орталықтандырылған басқару мақсаттары үшін жоғары өтімді құралды, атап айтқанда мәмілеге қатысушылардың шешімі бойынша кез келген уақытта мерзімінен бұрын қайтару мүмкіндігімен «cash pooling» тетігі шеңберіндегі қысқа мерзімді несиелерді пайдаланады. Осылайша, 2021 жыл ішінде Компания еншілес ұйымдармен бір жылға дейінгі мерзіммен 110,485,000 мың теңге сомаға Компанияға пайызсыз қаржылық көмек ұсыну туралы шарттар жасасты (2020 ж.: 49,461,000 мың теңге). 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «cash pooling» тетігі шеңберінде алынған қаржылық көмектің баланстық құны 696,375 мың теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: 22,286,183 мың теңге). 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «cash pooling» тетігі шеңберінде берілген қаржылық көмектің баланстық құны 2,974,172 мың теңгені құрады.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да 60,000,000 мың теңге сомаға игерілмеген қалдықпен қолжетімді кредиттік желі бар (2020 ж. 31 желтоқсан: 35,000,000 мың теңге).

Компания Акционермен белгіленген және кредиттік келісімдерде/кепілдік шарттарында көзделген қаржылық коэффициенттердің шекті мәндерінің орындалуына тұрақты негізде бақылау және мониторинг жүргізеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Келесі кестелерде Компанияның қаржы міндеттемелері бойынша келісімшарттық мерзімдері көрсетілген. Кесте Компаниядан төлем талап етуі мүмкін ең бастапқы мерзім негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағындарының дисконтты емес қозғалысы негізінде құрылған. Кесте пайыздар бойынша да, сондай-ақ борыштың негізгі сомасы бойынша да ақша ағындарын қамтиды.

	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2021 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	37,922,534	1,400,698	12,731,094	-	-	52,054,326
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	1,061	3,982,866	7,190,402	-	-	11,174,329
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	15,616,501	7,167,525	167,616,227	732,449,065	1,816,711,662	2,739,560,980
Жалдау	2,045,890	5,756,466	10,287,768	10,444,453	-	28,534,577
Қаржылық кепілдіктер	-	1,901,701	25,255,962	124,820,653	246,463,132	398,441,448
	55,585,986	20,209,256	223,081,453	867,714,171	2,063,174,794	3,229,765,660
2020 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	20,975,653	1,491,760	9,573,141	-	-	32,040,554
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	32,953	2,541,025	7,053,186	-	-	9,627,164
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	2,614,941	19,301,557	211,732,291	645,301,490	1,908,894,352	2,787,844,631
Жалдау	4,322,375	2,567,868	10,328,049	25,232,691	-	42,450,983
Қаржылық кепілдіктер	-	5,982,506	21,110,199	112,037,868	177,359,536	316,490,109
	27,945,922	31,884,716	259,796,866	782,572,049	2,086,253,888	3,188,453,441

Қаржылық кепілдік шарттары бойынша кестеде келтірілген сомалар контрагент кепілдік шарты бойынша талаптар қойған кезде Компания өтеуі тиіс болатын ең жоғары сомаларды көрсетеді. Есепті күнге Компания 50%-дан астам ықтималдықпен осы шарттар бойынша ешқандай төлемдер талап етілмейді деп есептейді. Сонымен бірге, бұл бағалау контрагенттің кепілдік бойынша талап ұсыну ықтималдығы өзгерген кезде өзгеруі мүмкін. Бұл ықтималдық контрагенттің кепілдендірілген дебиторлық берешегі бойынша дефолт ықтималдығына байланысты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Келесі кестеде Компанияның қаржы активтері бойынша күтілетін төлем мерзімдері көрсетілген. Кесте Компания ақша қозғалысы басқа кезеңде болады деп күткен жағдайларды қоспағанда, қаржы активтері бойынша алынатын пайыздарды қоса алғанда, осы активтер бойынша дисконтталмаған келісімшарттық ақша ағындарының негізінде жасалды.

2021 ж.	1 айға дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгісіз ⁸	Жиыны
Пайыздық:							
Қысқа мерзімді салымдар	101,580,940	-	-	-	-	21,033	101,601,973
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	564,128	-	-	-	-	-	564,128
Басқа да қаржы активтері	1,037	-	-	-	-	-	1,037
Басқа да қаржы активтері бойынша пайыздар	1	-	-	-	-	-	1
Ақша қаражаты мен оның баламалары	466	-	-	-	-	-	466
Берілген несиелер	-	1,324,725	140,293,662	350,188,663	1,314,771,589	5,163,331	1,811,741,970
Пайызсыз:							
Ақша қаражаты мен оның баламалары	8,967,890	-	-	-	-	191	8,968,081
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	5,200,855	-	-	-	-	289	5,201,144
Сауда дебиторлық берешегі	424,921	1,713,611	7,505	-	-	25,852	2,171,889
Берілген несиелер	-	-	16,901,899	-	-	2,295,355	19,197,254
	116,740,238	3,038,336	157,203,066	350,188,663	1,314,771,589	7,506,051	1,949,447,943
2020 ж.							
Пайыздық:							
Қысқа мерзімді салымдар	81,375,948	-	-	-	-	11,085	81,387,033
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	126,952	-	-	-	-	-	126,952
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1,432	-	-	-	-	-	1,432
Берілген несиелер	14,058,394	1,333,537	39,368,234	407,347,120	1,270,150,734	2,314,373	1,734,572,392
Пайызсыз:							
Ақша қаражаты мен оның баламалары	16,022,945	-	-	-	-	842	16,023,787
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	5,244,713	-	-	-	-	453	5,245,166
Сауда дебиторлық берешегі	365,035	10,549,245	-	-	-	509,345	11,423,625
Берілген несиелер	-	-	15,974,865	-	-	7,156,211	23,131,076
	117,195,419	11,882,782	55,343,099	407,347,120	1,270,150,734	9,992,309	1,871,911,463

⁸ Өтеу мерзімі белгісіз сомалар күтілетін кредиттік шығындар есептелген сомаларды білдіреді.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құны тарату кезінде сату немесе еріксіз сату жағдайларын есепке алмағанда коммерциялық шарттармен хабардар болған тараптардың арасында құрал ауыстырылуы мүмкін сома ретінде анықталады. Компанияның қаржы құралдарының көбісі үшін әділ құнын анықтауға арналған нарық механизмдері жоқ болғандықтан, әділ құнын бағалау кезінде құралға қатысты нақты тәуекелдер мен ағымдағы экономикалық жағдайлардың негізіндегі жорамалдарды қолдану керек.

Компания қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін келесі әдістер мен жорамалдарды қолданады:

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарының өтелуінің қысқа мерзімді сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Өтеу мерзімі он екі айдан кем активтер мен міндеттемелердің баланстық құны шамамен олардың әділ құнына тең, себебі осы қаржы құралдарының өтеу мерзімі қысқа.

Өтеу мерзімі он екі айдан астам активтер мен міндеттемелер үшін әділ құны есепті кезеңнің соңында қолданыстағы нарықтық мөлшерлемені пайдаланып дисконтталған ақша қаражатының есепті болашақ қозғалысының келтірілген құнын білдіреді.

Несиелер

Банктік несиелердің әділ құнын есептеу осындай өтеу мерзімдері мен кредиттік рейтинг параметрлері бар несиелер бойынша тиісті жылдың соңында басым болатын нарықтық мөлшерлемелерді пайдалана отырып, өтеудің есепті кезеңі ішінде жекелеген несиелер бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ ағындарын дисконттау арқылы жасалды. Банктік несиелердің көп бөлігін Компанияға халықаралық қаржы институттары мен шетелдік банктер берген. Нәтижесінде осы несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелер ҚР жеке коммерциялық кредиттік ұйымдарының пайыздық мөлшерлемесінен төмен болса да, кредиторлардың осы санаты үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ретінде қарастырылады. Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) әділ құны есептік күнгі нарықтық баға негізінде анықталған.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Жүйелі түрде әділ құны бойынша бағаланбайтын (бірақ әділ құны міндетті түрде көрсетілетін) Компанияның қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздарды есепке алмағанда, қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны олардың баланстық құнынан айтарлықтай өзгеше емес. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген және алынған несиелердің, шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) және өзге де қаржы активтерінің баланстық және әділ құны төмендегідей ұсынылған:

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
Берілген несиелер	899,973,970	901,476,473	881,312,754	881,312,754
Басқа да қаржы активтері	5,293,677	5,293,677	5,334,333	5,334,333
Несиелер	222,194,779	196,804,972	267,737,157	267,737,157
Борыштық бағалы қағаздар	1,125,472,982	1,241,827,793	1,116,175,679	1,317,411,052

Әділ құн иерархиясы

Компания әділ құнды бағалауды төменде көрсетілген әділ құнды бағалау иерархиясын қолдану арқылы бағалайды. Ол аталған бағалауды қалыптастыруда қолданылатын деректердің маңыздылығын есепке алады:

- 1-деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-деңгей: тікелей қолжетімді (яғни баға белгілеу) немесе тікелей емес қолжетімді (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) 1 деңгейге жататын баға белгілеулерден өзгеше деректер. Бұл санат құрамына келесілерді қолданып бағаланатын құралдар енеді: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтарда ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер, немесе барлық пайдаланылатын деректері тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бастапқы деректерге негізделетін бағалаудың өзге де әдістері.
- 3-деңгей: қолжетімді болып табылмайтын деректер. Бұл санат байқалатын бастапқы деректерге негізделмейтін ақпаратты қолданып бағаланатын құралдардан тұрады. Алайда бұндай бақыланбайтын деректер құралдың бағалануына елеулі ықпал етеді. Бұл санат оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін маңызды бақыланбайтын түзетулерді немесе жорамалдарды пайдалану талап етілетін ұқсас құжаттар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Төмендегі кестеде 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық құралдардың әділ құнының иерархиясы негізіндегі талдауы көрсетілген.

	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері				
Берілген несиелер	-	901,476,473	-	901,476,473
Басқа да қаржы активтері	-	5,293,677	-	5,293,677
Жиыны	-	906,770,150	-	906,770,150
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,199,632,005	-	-	1,199,632,005
- байланысты тараптардан борыштық бағалы қағаздар	42,195,788	-	-	42,195,788
- банктік несиелер	-	135,350,729	-	135,350,729
- байланысты тараптардан несиелер	-	61,454,243	-	61,454,243
Жиыны	1,241,827,793	196,804,972	-	1,438,632,765

Төмендегі кестеде 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық құралдардың әділ құнының иерархиясы негізіндегі талдауы көрсетілген.

	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері				
Берілген несиелер	-	881,312,754	-	881,312,754
Басқа да қаржы активтері	-	5,334,333	-	5,334,333
Жиыны	-	886,647,087	-	886,647,087
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,278,744,008	-	-	1,278,744,008
- байланысты тараптардан борыштық бағалы қағаздар	38,667,044	-	-	38,667,044
- банктік несиелер	-	182,252,164	460,805	182,712,969
- байланысты тараптардан несиелер	-	85,024,188	-	85,024,188
Жиыны	1,317,411,052	267,276,352	460,805	1,585,148,209

2 және 3-ші деңгейлі қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны, көпшілік мойындаған бағалау модельдері бойынша ақша қаражатының дисконтталған ағымын талдау негізінде есептелген. Бұл ретте контрагенттердің кредиттік тәуекелдерін көрсететін дисконтау мөлшерлемесі ең елеулі бастапқы дерек болып табылды.

2021 және 2020 жж. іші әділ құнның иерархиясы деңгейлері арасында ауыстырулар болған жоқ.

32. ЕСЕПТІК КҮННЕН KEЙІН БОЛҒАН ОҚИҒАЛАР

Операциялық орта

2022 ж. қаңтардың басында ҚР-да жаппай наразылықтар басталып, жаппай тәртіпсіздіктерге ұласты. 2022 ж. 5-19 қаңтар аралығында ҚР аумағында төтенше жағдай режимі енгізілді. Жаппай наразылықтар мерзімінде бүкіл ҚР аумағында интернетке қолжетімділік шектелді, банктердің жұмысы тоқтатылды, қор нарығында операциялар, тауар биржаларында сауда-саттық жүргізілмеді, әуе қатынасы тоқтатылды. 2022 ж. 5 қаңтардан бастап теміржолдардың жабылуына байланысты кейбір станцияларда пойыздардың қозғалысы тоқтатылды. 2022 ж. 11 қаңтардан бастап жүк және жолаушылар тасымалының тұрақтылығы толығымен қамтамасыз етілді. 2022 ж. 15 қаңтарға қарай ҚР жағдай тұрақтанды және билік органдарының бақылауына алынды. Үкімет саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайларды тұрақтандыруға бағыт алды.

Бұл оқиғалар Компанияның операциялық қызметіне және оның ішкі бақылауларына айтарлықтай әсер еткен жоқ.

2022 ж. 24 қаңтарда Акционер Компанияны қоса алғанда, Акционер мен оның портфельдік компаниялары қызметінің барлық бағыттарын реформалау мәселелері бойынша ҚР Президентінің тапсырмаларын орындау үшін әзірленген Іс-шаралар жоспарын (бұдан әрі – «Жоспар») бекітті. Жоспарда кадрлық саясаттағы, сатып алу жүйесіндегі өзгерістер бойынша жүйелі шаралар, Акционер мен портфельдік компаниялардың корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігін арттыру, бизнесті қолдау, комплаенс қызметінің жұмыс процестерін жетілдіру жөніндегі бастамалар, дивидендтік және инвестициялық саясаттағы, активтерді жекешелендіру мен адами капиталды дамытудағы жаңа тәсілдер көрсетілген. Компания Жоспарды іске асыруға кірісті.

2022 ж. ақпанда өңірдегі шиеленістің артуына байланысты болған сыртқы геосаяси жағдай аясында теңге негізгі шетел валюталарына қатысты айтарлықтай құнсызданды. Сыртқы факторлардың Қазақстан экономикасына теріс әсерін төмендету мақсатында ҚР Ұлттық Банкі базалық мөлшерлемені +/- 1.0 т.т. дәлізбен жылдық 10.25%-дан 13.5%-ға дейін көтерді, сондай-ақ шетел валюталарына қатысты теңгенің айырбас бағамын қолдау үшін валюта нарығында интервенциялар жүзеге асырылды. Алайда геосаяси тәуекелдердің болашақта өзгеруіне және олардың ҚР экономикасына әсеріне қатысты белгісіздік бар.

Компания басшылығы ҚР-да және әлемдегі экономикалық және саяси жағдайдағы ағымдағы өзгерістерді қадағалап, жақын болашақта Компания бизнесінің тұрақтылығы мен дамуын қолдау үшін қажетті деп есептейтін шараларды қабылдайды. Бүгінгі күні ағымдағы өзгерістерден Компанияның бизнесі мен операцияларына айтарлықтай теріс әсер болған жоқ және ол күтілмейді, себебі жүк теміржол қозғалысы, оның ішінде халықаралық (транзиттік) қатынастағы қозғалыс ҚР-да да, бірқатар басқа елдерде де тоқтатылған жоқ.

Алайда болған оқиғалардың салдары және олармен байланысты болашақ өзгерістер Компанияның қызметіне елеулі әсер етуі мүмкін.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Ұзақ мерзімді несиелерді мерзімінен бұрын өтеу

Компания басшылығы «Банк ВТБ» ЖАҚ-ға 19,400,000,000 ресей рублі мөлшеріндегі несие бойынша негізгі борышты мерзімінен бұрын өтеу туралы шешім қабылдады.

2022 ж. наурызда Компания негізгі борышты және есептелген сыйақыны мерзімінен бұрын толық өтеді.

Алынған несиелер

2022 ж. 29 наурызда Компания «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен 2015 ж. 26 ақпанда жасалған кредиттік желі ұсыну туралы Келісім шеңберінде 14.5% сыйақы мөлшерлемесімен және 6 айға дейін өтеу мерзімімен 20,000,000 мың теңге жалпы сомаға несие қаражатын игерді.